#DRANK &DRUGS

Methodieken om aan de slag te gaan met leiding, vrijwilligers en kaderleden van jeugdbewegingen, -verenigingen en jeugdhuizen

VAD

Colofon

Auteur

Nina De Paepe, stafmedewerker VAD
Ellen Coghe, stafmedewerker VAD (Update 2018)

Redactie

Karen Vanmarcke, stafmedewerker VAD

Met dank aan

Deze methodiekenmap kwam tot stand in samenwerking met Wannes Broux (CAD Limburg), Nona Pensaert (CGG Waas en Dender) en Benjamin Verhegge (KSA Nationaal) van de werkgroep 'Drugs In Beweging'.

Verantwoordelijke uitgever

P. Van Deun, Vanderlindenstraat 15, 1030 Brussel

D/2018/6030/34

VAD, Vlaams expertisecentrum Alcohol en andere Drugs
Vanderlindenstraat 15, 1030 Brussel | T 02 423 03 33 | F 02 423 03 34 | vad@vad.be | www.vad.be

Inhoudstabel

1. Inleiding

Alcohol en drugs maken deel uit van onze samenleving. Het is dus onvermijdelijk dat jongeren er op een bepaald moment mee in contact komen. In de jeugdvereniging is dat niet anders. De methodieken in deze map helpen jou om de vrijwilligers van jouw jeugdvereniging te sensibiliseren, en hun kennis en vaardigheden te versterken. Zo leren ze verantwoordelijk omgaan met alcohol en andere drugs.

De methodieken in deze map bieden geen antwoord op de vraag wat te doen als je een probleem omtrent alcohol en drugs wil aanpakken. Idealiter kadert dit dan ook binnen een groter geheel waarbij je een alcohol- en drugbeleid op maat van je eigen jeugdvereniging opstelt. De methodieken in deze map vormen daar maar een onderdeeltje van. Wanneer je een volledig alcohol- en drugbeleid op maat van jullie jeugdvereniging opstelt, denk je onder andere na over wat kan, wat niet kan en wat jullie rol daarbij is. Dit doe je door afspraken, regels en bijhorende procedures uit te werken. Lees hierover meer in het onderdeel 'Ontwikkelen van een alcohol- en drugbeleid' (p. 5).

Voor wie?

Werk je voor de koepelorganisatie van je jeugdbeweging of -vereniging? Organiseer je vormingen, cursussen of workshops? Ben je een jeugdhuismedewerker, jeugdconsulent, (hoofd-)animator, (hoofd-)leid(st)er, speelpleinwerker of monitor? Dan is dit pakket speciaal voor jou!

Wanneer gebruik je deze map?

Je kan één of meerdere van de methodieken uit deze map gebruiken om je vrijwilligers te sensibiliseren, informeren en vaardigheden bij te brengen over verantwoordelijk omgaan met alcohol en andere drugs.

Als **koepelorganisatie** kan je enkele methodieken uitkiezen om binnen een vorming, workshop of cursus een sessie over alcohol en drugs uit te werken.

Als **lokale jeugdbeweging/-vereniging of jeugdhuis** kan je samen met de leidingsploeg/vrijwilligers een activiteit organiseren met behulp van enkele van deze methodieken. Zo kan je samen stilstaan bij jullie voorbeeldfunctie, bij groepsdruk, uitwisseling bevorderen, een open gesprek aangaan over alcohol en drugs in jullie vereniging, de kennis in de groep vergroten, …

Wat vind je in deze map?

In deze map vind je verschillende methodieken. De methodieken zijn opgedeeld volgens vijf doelstellingen:

1. **Mening uiten over alcohol en drugs**
2. **Stilstaan bij voorbeeldfunctie, imago en groepsdruk**
3. **Nadenken over afspraken en regels**
4. **Informeren over wetgeving en aansprakelijkheid**
5. **Informeren over alcohol en drugs**

Aan de slag met leden?

De methodieken die je in deze map vindt, zijn bedoeld voor de leiding, vrijwilligers, kaderleden, ... Als je daarnaast op zoek bent naar methodieken om te gebruiken met leden, kan je een kijkje nemen op de materiaalpagina (rechterbovenhoek) op www.drugsinbeweging.be. Met 'Rock Zero' (alcohol) en 'Maat in de Shit' (cannabis) kan je ook met hen aan de slag!

2. Ontwikkelen van een alcohol- en drugbeleid

Waarom?

In een jeugdbeweging/-vereniging, op kamp, in het jeugdhuis, … zorgen alcohol, cannabis en andere drugs nu en dan voor problemen. Denk daarom na over wat kan, wat niet kan en wat jullie rol daarbij is. Zet het imago van je jeugdvereniging of jeugdhuis positief in de kijker. Doe dit door het neerschrijven van een **alcohol- en drugbeleid**. Zo voorkom je mogelijke 'alcohol and drug troubles', zowel nu als in de toekomst.

Wat zijn de voordelen van een beleid?

- Je voorkomt er problemen mee.
- Je maakt duidelijk wat wel en niet kan.
- Iedereen weet wat men moet doen bij problemen. Iedereen kent de afspraken hierrond.
- Het zorgt voor een positief effect op de ledenwerving.
- Je kan snel reageren bij problemen.
- Jullie nemen een voorbeeldfunctie op.
- De groep toont verantwoordelijkheid.
- Het komt het imago van de groep ten goede.
- Jullie vermijden dat jullie bij problemen juridisch verantwoordelijk gesteld kunnen worden.

Hoe?

In de jeugdbeweging of –vereniging

De **Drugs in Beweging-website (DIB)** biedt een praktische leidraad voor leiding, volwassen begeleiders, jeugdconsulenten of preventiewerkers bij het uitwerken van een alcohol- en drugbeleid. Met het **stappenplan** op www.drugsinbeweging.be ontwikkel je een alcohol- en drugbeleid op maat.

Je doorloopt vier basisstappen om tot een beleid te komen. De drie aanvullende stappen vervolledigen jouw alcohol- en drugbeleid, waardoor je als jeugdbeweging/-vereniging optimaal voorbereid bent op mogelijke alcohol- en drugproblemen. Meer informatie vind je op http://www.drugsinbeweging.be/het-stappenplan/

In het jeugdhuis

Met **ATTENT**[1] laat het jeugdhuis zien dat het zorg draagt voor zijn bezoekers. Door in te zetten op een aantal Attenties toon je dat je het belangrijk vindt dat je bezoekers zich goed voelen. Je zet er stappen mee om je bezoekers te ondersteunen om op een veilige en verantwoordelijke manier uit te gaan.

Bovendien helpt **ATTENT** jeugdhuizen om de vier pijlers (afspraken en procedures, vorming en voorlichting, structurele maatregelen, doorverwijzing en EHBO) van een alcohol- en drugbeleid te implementeren door hen 8 Attenties aan te bieden:

- ❑ Alcohol- en drugplan
- ❑ Gratis water
- ❑ Info
- ❑ Condooms
- ❑ Samen uit, samen thuis
- ❑ Oordoppen
- ❑ EHBO
- ❑ Chill-out

De aanwezige Attenties maak je bekend aan bezoekers via ATTENT-sterpictogrammen, aangeboden in de vorm van stickers en bordjes.

Meer informatie en inschrijven kan via www.formaat.be/project/attent.

Heb je nog geen alcohol- en drugplan op maat van jouw jeugdhuis? Schrijf je dan zeker in voor de Attentie 'Alcohol- en drugplan'. Tijdens een vorming op het RADAR-weekend van Formaat vzw ga je na wat je als jeugdhuis wil en kan betekenen voor bezoekers en leden, en hoe alcohol en drugs daar een plaats in hebben. Uitwisseling tussen jeugdhuizen staat centraal.

---

[1] ATTENT werd ontwikkeld door VAD in samenwerking met Formaat vzw en met ondersteuning van Gezonde Gemeente.

3. Nood aan ondersteuning?

Bij wie kan je terecht?

- Wil je hulp bij het opstellen **van een alcohol- en drugbeleid**?
- Heb je interesse in een **workshop** over alcohol en drugs?
- Wil je **leren** hoe je iemand **aanspreekt** waarvan je **vermoedt dat hij of zij drugs gebruikt**?
- Heb je advies nodig over **het organiseren van een activiteit over alcohol en/of drugs?**
- Zijn er **problemen** in de groep?

➡ Contacteer het regionaal CGG-preventiewerk tabak, alcohol en drugs via www.drugsinbeweging.be/contact/. Zij zijn actief in elf Centra voor Geestelijke Gezondheidszorg (CGG in Vlaanderen).

- Wil je weten **wat je koepel over alcohol- en druggebruik denkt**, wat hun **visie** hierover is?
- Ben je op zoek naar **materiaal op maat van jouw jeugdbeweging**?
- Zijn er **problemen** in de groep?

➡ Contacteer je koepelorganisaties via www.drugsinbeweging.be/contact/

Vragen over drugs, drank, pillen of gokken?

Contacteer anoniem De DrugLijn via https://www.druglijn.be/ voor concrete informatie, een eerste advies, hulp of preventie. De Druglijn luistert zonder taboe of oordeel naar je verhaal.

4. Aan de slag met de methodieken

De methodieken in deze map zijn ingedeeld volgens **vijf doelstellingen** die je kan bereiken (zie schema op volgende pagina). Kies de methodiek(en) die het beste aansluit(en) bij jouw vooropgestelde doelstelling. Pas de methodiek aan waar nodig (bv. de groepsgrootte, ervaring met alcohol en drugs, spelvoorkeur, leeftijd, enzovoort).

Per methodiek is de **duur**, de **locatie** (indoor/outdoor) en het **benodigd materiaal** weergegeven. Bij de **beschrijving** vind je de speluitleg. Na afloop hou je een **nabespreking**.

Bij de methodieken vind je steeds **enkele iconen**. Ze geven je een korte indruk wat je van de methodiek mag verwachten.

 Deze methodiek kan je gebruiken als ijsbreker of kennismakingsspel.

 Dit is een verbale methodiek.

 Met deze methodiek kan je actief aan de slag.

Elke methodiek is bovendien aangeduid met een **moeilijkheidsgraad**:

 Kan je <u>zonder</u> hulp van een regionaal CGG-preventiewerker tabak, alcohol en drugs geven.

 Kan je <u>zelf geven mits enige ervaring en/of met ondersteuning</u> van een regionaal CGG-preventiewerker tabak, alcohol en drugs

 Vraag ondersteuning aan een regionaal CGG-preventiewerker tabak, alcohol en drugs in jouw buurt. Contact via [www.drugsinbeweging.be/contact/.](http://www.drugsinbeweging.be/contact/)

Overzicht

Dit schema maakt je wegwijs in de methodieken die je per doelstelling kan terugvinden in dit pakket.

DOELSTELLING		SPEL	PAG.	Moeilijkheidsgraad voor begeleider	TYPE SPEL Ijsbreker	Quiz	Doen	Verbaal
Mening uiten over alcohol- en drugbeleid		Safe stretch danger-zone	11	★	x		x	x
		Oneliner	13	★	x			x
		Sangria aan de costa del sol	14	★★★			x	x
		(Niet) Akkoord	19	★★	x		x	
	Stilstaan bij voorbeeldfunctie en imago van de groep	Work your image	23	★★			x	
		Het Chipsspel (groepsdruk)	27	★			x	
Nadenken over afspraken en regels		Drugbattle op kamp	29	★			x	
		Grenzen van de groep	32	★★	x			x
		Waar is dat feestje?	36	★★				x
	Informeren over wetgeving en aansprakelijkheid	Levend fuifkwartet	41	★			x	
		Juridische zeeslag	45	★		✓	x	
Informeren over alcohol en drugs		Eén minuut	51	★★	x			x
		Feit of fabel	52	★		✓	x	
		De slimste mens ter wereld	57	★		✓		x

Begeleidingstips

- ✓ **Laat iedereen aan het woord.**
- ✓ **Vel geen oordeel over anderen.** Je kan best een mening hebben die verschillend is, maar veroordeel de ander niet.
- ✓ **Wil iemand zijn verhaal kwijt?** Luister naar deze persoon en **bespreek de ongerustheid achteraf** met (mede)leiding of jeugdhuismedewerkers en bekijk of jullie stappen kunnen ondernemen.
- ✓ **Respecteer iedereen zijn mening en luister** naar wat iedere deelnemer zegt. Op deze manier creëer je een veilig klimaat in de groep waar iedereen durft uit te komen voor zijn of haar mening.
- ✓ **Zijn er deelnemers die zich zorgen maken over vrienden of die zelf vragen hebben?** Laat hen weten dat ze anoniem De Druglijn (www.druglijn.be), het JAC of de huisarts kunnen contacteren.
- ✓ Kies methodieken en quizvragen die **passen binnen de leefwereld van je groep**.

DOELSTELLING 1 - Mening uiten over alcohol en drugs

1.1 Safe stretch danger-zone[2]

Doelgroep

- Jeugdbeweging of -vereniging
- Jeugdhuis

Doel

- Thema’s alcohol, drugs en gokken introduceren
- Zicht krijgen op de verschillende meningen in de groep

Duur

- 10 - 15 minuten

Materiaal

- Krijt

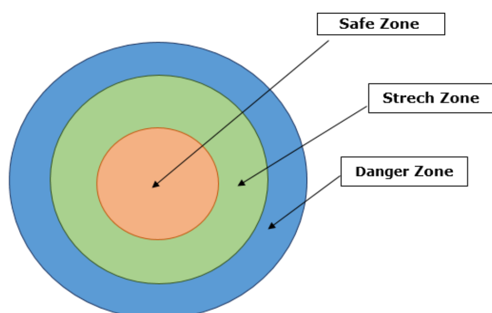
Locatie

- Outdoor

Beschrijving

Teken drie cirkels op de grond. De binnenste cirkel is de safezone, de middelste de strechzone en de buitenste de dangerzone. Lees als begeleider verschillende situaties voor (zie situaties, p. 11). De deelnemers kiezen bij elke situatie in welke cirkel ze gaan staan (safezone, strechzone en dangerzone). Probeer hen te prikkelen door dieper in te gaan op de argumenten voor hun keuze.

- **Safezone**: Alles wat je kan, makkelijk vindt en regelmatig doet.
- **Stretchzone**: Wanneer je het als een haalbare uitdaging ziet en ervoor open staat, maar het nog niet volledig onder de knie hebt.
- **Dangerzone**: Je voelt je ongemakkelijk en staat er niet voor open.

[2] Gebaseerd op ‘Comfort, stretch, paniek’ uit de werkvormendatabank van De Ambrassade

Situaties:

A. Met leden/bezoekers

- Een spel spelen over alcohol, drugs of gokken.
- Afspraken maken over alcohol, drugs of gokken.
- Praten over alcohol, drugs of gokken.
- Praten over hun alcohol- of druggebruik of gokgedrag.

B. Met leiding/vrijwilligers/medewerkers

- Een spel spelen over alcohol, drugs of gokken.
- Afspraken maken over alcohol, drugs of gokken.
- Een alcohol- en drugbeleid uitwerken.
- Praten over alcohol, drugs of gokken.
- Praten over hun alcohol- of druggebruik of gokgedrag.

C. Met ouders

- Praten over de afspraken over alcohol en drugs.
- Informeren over de afspraken over alcohol en drugs.
- Praten over het alcohol- of druggebruik van hun zoon of dochter.

Vul de situaties gerust verder aan.

NABESPREKING

- Liggen alle meningen van de deelnemers in dezelfde lijn? Zo ja/nee, hoe komt dit?
- Waarom kies je voor de safezone, strechzone of dangerzone? Op basis van wat wordt je keuze bepaald?

1.2 Oneliner[3]

Doelgroep

- Jeugdbeweging of –vereniging
- Jeugdhuis

Doel

- Thema's alcohol, drugs en gokken introduceren
- Zicht krijgen op de verschillende meningen in de groep

Duur

- 5 - 10 minuten

Materiaal

- Werkblad met telkens één zin op
- Schrijfgerief

Locatie

- Indoor/outdoor

Beschrijving

Schrijf of druk één zin af per blad papier en laat de papieren bij alle deelnemers rondgaan. Iedere deelnemer vult de zin schriftelijk aan met hoe hij/zij hierover denkt. Lees daarna de zinnen met de antwoorden in groep één voor één voor. Laat de deelnemers hun antwoord mondeling in de groep toelichten.

De zinnen

- Lid zijn van mijn jeugdbeweging/vereniging/jeugdhuis is …
- Dit is not done binnen onze groep met betrekking tot alcohol- of druggebruik …
- Dit is een must binnen onze groep met betrekking tot alcohol- of druggebruik …
- Alcohol in mijn jeugdbeweging/vereniging/jeugdhuis is …
- Cannabis in mijn jeugdbeweging/vereniging/jeugdhuis is …
- Drugs zijn …
- Poker is …
- Afspraken rond alcohol- en druggebruik zijn …
- Weddenschappen zijn …
- Een voorbeeld zijn als begeleider is …
- Verantwoordelijkheid nemen wat betreft alcohol- en druggebruik is …
- Als jeugdbeweging/vereniging/jeugdhuis zijn wij wat betreft alcohol- en druggebruik …

Nabespreking

- Liggen alle meningen van de deelnemers in dezelfde lijn? Zo ja/nee, hoe komt dit?
- Wat valt op?

---

[3] Gebabeerd op 'Oneliner' uit de werkvormdatabank van De Ambrassade.

1.3 Sangria aan de Costa del Sol[4]

Doelgroep

- Jeugdbeweging of –vereniging
- Jeugdhuis

Doel

- Zicht krijgen op de verschillende meningen in de groep
- Deelnemers denken na over hun waarden en normen
- Vergroten van draagvlak voor de ontwikkeling van een alcohol- en drugbeleid

Duur

- 60 minuten

Materiaal

- De situatieschetsen worden afgeprint op groot formaat (1 situatieschets per papiervel)
- Scorekaart afprinten (1 per deelnemer)
- Schrijfgerief

Locatie

- Indoor

Beschrijving

Kies zes situatieschetsen en print ze uit. Verspreid daarna de situatieschetsen in het lokaal. Druk voor iedere deelnemer een scorekaart af (zie bijlage A, p. 69). Laat vervolgens de deelnemers rondlopen in het lokaal en laat hen de situaties rangschikken. Iedereen maakt volgens zijn of haar mening een inschatting van hoe gevaarlijk ze de situatie vinden (1 = minst gevaarlijk, 6 = meest gevaarlijk) en noteert dit op een scorekaart. Elk cijfer mag slechts één keer gebruikt worden.

---

[4] Gebaseerd op 'Sangria aan de Costa del Sol' op www.drugsinbeweging.be (DIB), VAD, 2013'

Als begeleider noteer je de manier van scoren (1 = minst gevaarlijk, 6 = meest gevaarlijk) voor de duidelijkheid het best op een bord of een grote flap.

Scorekaart (één per deelnemer) (zie bijlage A, p. 69).

Situaties	Score (1=minst gevaarlijk, 6= meest gevaarlijk)

Is iedereen klaar? Overloop de situaties. Zorg ervoor dat iedereen zijn of haar mening kwijt kan. Gebruik alle situaties of bespreek de meest interessante situatieschetsen.

Noteer bij de bespreking van iedere situatieschets de belangrijkste argumenten van de deelnemers op een blad papier en start de discussie met volgende vragen:

- Waarom ken je deze score toe aan een situatie?
- Wanneer is een situatie volgens jou problematisch?
- Liggen de keuzes van de deelnemers in dezelfde lijn of zijn ze uiteenlopend? Hoe komt dit?
- Wat is er verrassend aan de argumenten van een ander?
- Wat leer je uit de discussie?
- Wat zorgt ervoor dat een bepaalde situatie een hoog of laag risicocijfer krijgt?

Situatieschetsen rond alcohol, drugs en gokken

Kies zes situatieschetsen afgestemd op de leefwereld van de deelnemers en print ze uit.

A. Voor jeugdbewegingen of -verenigingen

Els (19 jaar) rookt twintig sigaretten per dag. Ze rookt om zich te ontspannen. Ze kent de gezondheidsrisico's die aan roken verbonden zijn, maar vindt dat iedereen van iets moet doodgaan.

Laura (16 jaar) is geslaagd voor haar examens en heeft dit met een paar goede vrienden uit de leiding gevierd. Het werd een lange avond en nacht, met veel plezier en veel, misschien wel té veel alcohol. Ze herinnert zich niet al te veel meer van de laatste uren en weet helemaal niet meer hoe ze is thuisgeraakt.

Steven (18 jaar) rookte op zijn veertien jaar zijn eerste joint. Het bekende verhaal: ze waren met een groepje vrienden, vonden het allemaal erg spannend. Ze deden de dingen waar de anderen alleen maar over praatten. De laatste tijd gaat het misschien wat te ver, want Steven smoort soms gewoon tijdens activiteiten van de jeugdbeweging.

Olivier (17 jaar) is een schuchtere jongen in de jeugdvereniging. Als hij uitgaat, heeft hij het moeilijk om iemand aan te spreken. Maar de laatste keer voelde hij zich beter. Hij dronk op korte tijd veel alcohol en kon zich nadien helemaal uitleven.

Bert (20 jaar) is al drie jaar leiding bij de jeugdbeweging. De rest van de medeleiding is op de hoogte dat hij af en toe een joint rookt wanneer hij weg is met vrienden. Maar de laatste maanden vermoed

je dat hij stoned is wanneer hij op de jeugdbeweging toekomt en met zijn groep (10- tot 12-jarigen) de straat op trekt.

Maarten (20 jaar) gaat zoals elk jaar mee op kamp. Begin dit jaar is hij beginnen te werken, zodat hij niet veel verlof heeft. De voorbereiding van het kamp kan alleen maar plaatsvinden na de werkuren, zodat hij heel moe op kamp vertrekt. Als leider moet hij bovendien een dag eerder op kamp zijn om alle tenten op te zetten. Als hij richting Ardennen rijdt, valt het hem allemaal wel lastig, maar met voldoende koffie onderweg en twee pilletjes om wakker te blijven, voelt hij zich toch nog redelijk fit.

Hanne (15 jaar) is een vrij verlegen meisje. Rob, de 20-jarige vriend van Hanne is haar belangrijkste sociale contact. Haar ouders hebben haar dit jaar ingeschreven bij de jeugdbeweging in de hoop dat zij iets socialer zal worden en leeftijdsgenoten zal ontmoeten. Haar leidster ontfermt zich over haar omdat ze nieuw is in de groep. Al snel wint ze het vertrouwen van Hanne. Tijdens een tweedaagse vertelt Hanne dat ze samen met haar vriend wel eens een joint rookt.

B. Voor jeugdhuizen

Lotte (19 jaar) rookt twintig sigaretten per dag. Ze rookt om zich te ontspannen. Ze kent de gezondheidsrisico's die aan roken verbonden zijn, maar vindt dat iedereen van iets moet doodgaan.

Sara (18 jaar). Ze komt sinds kort naar het jeugdhuis en zit bijna elke avond aan de toog. Ze zit daar dan ongeveer twee uur en drinkt elke keer vijf à zes pintjes. Na een tijdje vertelt ze dat ze niet graag thuis is: haar ouders zitten in een echtscheiding en er is thuis vaak ruzie.

Steven (18 jaar) rookte op zijn veertien jaar zijn eerste joint. Het bekende verhaal: ze waren met een groepje vrienden, vonden het allemaal erg spannend. Ze deden de dingen waar de anderen alleen maar over praatten. De laatste tijd gaat het misschien wat te ver, want hij smoort stiekem in de toiletten van het jeugdhuis.

Thomas (22 jaar) heeft onlangs met vrienden een jeugdhuis opgestart. Omdat er nog veel werk te doen is, brengt hij er gemiddeld vijf avonden in de week door. In het jeugdhuis vormen zich langzaam de eerste vaste klanten. Op rustige avonden drinkt hij meestal om het uur een pintje mee. Op drukkere avonden kan dit oplopen tot twee à drie pintjes per uur. Het jeugdhuis wordt meestal gesloten om 2 uur.

Bert (24 jaar) is een vlotte kerel. Hij praat gemakkelijk en is door iedereen in het jeugdhuis graag gezien. Hij rookt soms cannabis en heeft ook al eens met cocaïne geëxperimenteerd. Hij beweert dat hij de zaak onder controle heeft.

Michiel (18 jaar) is een schuchtere jongen. Vooral op feestjes heeft hij het bijzonder moeilijk om uit zijn schulp te komen. Maar de laatste tijd gaat het veel beter. Hij heeft ontdekt dat alles veel gemakkelijker gaat als hij vooraf in het jeugdhuis een aantal pintjes snel na elkaar opdrinkt. Als hij daarna naar de fuif gaat, voelt hij zich stukken beter.

Liesbeth (20 jaar) is geslaagd voor haar examens en dit heeft ze met een paar vrienden in het jeugdhuis gevierd. Het werd een lange avond en nacht, met veel plezier, en veel, misschien wel te veel alcohol. Ze herinnert zich niets meer van de laatste uren en helemaal niet meer hoe ze is thuisgeraakt.

Arne (22 jaar) rookt regelmatig wiet of hasj met zijn vrienden. Af en toe koopt hij een hoeveelheid in Amsterdam, maar hij verkoopt ze niet door. Tijdens het weekend staat hij achter de toog in het jeugdhuis. Terwijl hij tapt gebruikt hij niet, maar tijdens de opkuis steekt hij vaak een joint op.

BEGELEIDINGSTIPS

Heb je nood aan tips om de discussie in gang te zetten?

Deze tips gebruik je als het gesprek te lang over één punt gaat zonder dat er nieuwe argumenten bijkomen. Breng dan zelf een argument aan bij de casus. Hieronder vind je er enkele.

- ✓ **Eenmalig of langdurig gebruik**

  Wordt er gesproken over eenmalig of langdurig gebruik? Hou rekening met de frequentie en de hoeveelheid van het gebruik. Zowel eenmalig als langdurig gebruik kan gevaarlijk zijn. Wat vindt de groep het gevaarlijkst? Iemand die zich sporadisch en op korte tijd helemaal laveloos drinkt (bijvoorbeeld bingedrinken), of iemand die trager maar meer drinkt? Opgelet: beide situaties zijn wel degelijk gevaarlijk.

- ✓ **(Gebrek aan) kennis van het product**

  Ben je vertrouwd met een bepaald product, dan geef je vaak een lage score (weinig gevaarlijk). Weet je weinig over het product, dan geef je vaak een hogere score (gevaarlijk). Dit wil echter niet zeggen dat je de risico's van een bepaald product mag minimaliseren omdat je het product 'kent'.

- ✓ **(Gebrek aan) kennis van de gebruiker**

  Naargelang je de gebruiker kent, reageer je anders tegenover die persoon. In deze situatieschetsen ken je de betrokken personen niet. Je velt dan vlotter een oordeel.

- ✓ **Legaal of illegaal**

  Cannabis is een illegaal product. Alleen al omwille van de illegaliteit kan dit product als gevaarlijk beoordeeld worden en gerechtelijke gevolgen hebben. Dat alcohol drinken legaal is, betekent daarom niet dat het ongevaarlijk is.

- ✓ **Voorbeeldfunctie**

  Het imago van je jeugdbeweging/-vereniging of jeugdhuis wordt rechtstreeks beïnvloed door je gedrag als leider, jeugdhuismedewerker, … Je hebt ten allen tijde een voorbeeldfunctie. Je hebt een voorbeeldfunctie naar je leden/bezoekers toe, maar ook naar de ouders en alle betrokkenen binnen je vereniging. Ook al ben je niet in uniform (bijvoorbeeld kerstmarkt), toch zien mensen jou als gezicht van je vereniging. De impact van je gedrag buiten de context van je vereniging is dus niet te onderschatten. Het beïnvloedt sterk jullie imago. Hou hier steeds rekening mee.

- ✓ **Motivatie**

  De redenen die mensen hebben voor hun alcohol- of druggebruik, of voor hun gokgedrag, bepalen of jijzelf en anderen begrip opbrengen en het gebruik/gedrag aanvaarden. Wanneer iemand bijvoorbeeld drinkt om zijn problemen te vergeten, is dit moeilijker te aanvaarden dan wanneer iemand drinkt omdat hij of zij plezier wil maken. Drinken vanuit een negatieve emotie is riskanter dan het drinken om je te amuseren.

- ✓ **Eigen ervaring**

  Ook je eigen ervaring speelt een rol bij het vormen van een mening. Als je een situatie zelf ooit hebt meegemaakt (of als je een bepaald gedrag bij jezelf herkent, bijvoorbeeld roken), reageer je vaak met een extreme score: heel tolerant of net niet.

✓ **Gevaar voor de eigen gezondheid/de omgeving**

Deze discussie komt meestal aan bod bij de rookgewoonte van Els. Ziet men dit gedrag als een persoonlijk probleem of zijn er gevolgen voor anderen? Er kan ook een verschil bestaan in de gevolgen voor het eigen gedrag. Roken beïnvloedt het gedrag niet, drinken wel. Het probleemgedrag kan gevolgen hebben voor anderen.

✓ **Leeftijd**

Hoe vroeger je begint met drinken, blowen of gokken, hoe groter het risico dat je een probleem/stoornis ontwikkelt. Bovendien zijn jongeren gevoeliger voor de effecten van alcohol en drugs. Hun hersenen zijn namelijk nog niet volgroeid, en alcohol en drugs hebben een negatieve invloed op de ontwikkeling van de hersenen.

NABESPREKING

Tijdens de discussie en nabespreking leert de groep dat verschillende factoren een rol spelen bij de beoordeling van de situaties. Iedere deelnemer heeft zijn eigen waarden en normen, waardoor meningen vaak verschillen. Elke deelnemer schat een situatie dus verschillend in. Bij een ernstinschatting spelen zowel mens- (wie is de gebruiker), middel- (wat wordt er gebruikt) en milieufactoren (in welke context wordt er gebruikt) een rol. Dit noemen we het **MMM-model** (zie bijlage B p. 70). Of een persoon een probleem krijgt, wordt bepaald door het samenspel van deze bovenstaande factoren.

Bespreek het MMM-model in groep en plaats de kernwoorden die de deelnemers aanhalen volgens de 3 M'en.

Stel volgende vragen aan de groep:

- Wat viel er op aan de scores? Liggen deze in dezelfde lijn? Zo ja/nee, hoe komt dit?
- Waarvan is jullie score afhankelijk?
- Waarom is de ene situatie ernstiger dan de andere?

1.4 (Niet) akkoord?

DOELGROEP

- Jeugdbeweging of –vereniging
- Jeugdhuis

DOEL

- Zicht krijgen op de verschillende meningen in de groep
- Deelnemers denken na over hun waarden en normen
- Sensibiliseren en bespreekbaar maken van alcohol, drugs en gokken.

DUUR

- 60 minuten

MATERIAAL

- /

LOCATIE

- Indoor/outdoor

BESCHRIJVING

Alle deelnemers staan in het midden van de ruimte. Als begeleider lees je de eerste stelling voor. Ga je als deelnemer akkoord met deze stelling, verplaats je je naar het vak 'akkoord' (linkerkant van de ruimte). Ben je niet akkoord met de stelling, verplaats je je naar het vak 'niet akkoord' (rechterkant van de ruimte). Als je deels akkoord/niet akkoord bent, blijf je in het midden van de ruimte staan.

Op deze manier neemt iedereen letterlijk een standpunt in.

Nadat iedereen zijn plaats heeft ingenomen, kan je iemand uit het vak 'akkoord' zijn positie laten beargumenteren tegenover iemand uit het vak 'niet akkoord'. De deelnemers die deels akkoord/niet akkoord zijn met de stellingen beargumenteren waarom ze twijfelen. Na een korte discussie krijgt

iedereen de mogelijkheid van plaats te veranderen. Zo zie je of de discussie de mening van de deelnemers verandert. Hou de tijd in het oog en stuur het gesprek bij als er te veel van de stellingen wordt afgeweken.

Stellingen

A. Voor jeugdbewegingen of - verenigingen

1) Het is de jaarlijkse fuif. Iedereen is de hele avond druk in de weer. Tijdens de fuif merk je dat twee leiders dronken staan te feesten. Zolang er geen problemen zijn, laat je hen begaan. Akkoord of niet akkoord?

2) In een jeugdbeweging/-vereniging mag je absoluut niet bestraffend optreden. Jeugdbewegingen/-verenigingen zijn vrijetijdsbesteding, dus straffen kan niet. Akkoord of niet akkoord?

3) Als we een stadsspel spelen, dan kan je als leiding gerust een pintje drinken op café, zolang de leden het maar niet zien. Akkoord of niet akkoord?

4) Een casinoavond voor leden organiseren is onschuldig, zolang er geen geld wordt ingezet. Akkoord of niet akkoord?

5) Je wil met je jeugdbeweging/-vereniging deze zomer graag op kamp in het buitenland. Daar hangt natuurlijk een prijskaartje aan vast. Jullie besluiten een fuif te organiseren. Op de avond van de fuif merk je dat een leider achter de toog gratis drank geeft aan één van zijn vrienden. Je spreekt hem hierop aan, waarop hij antwoordt dat één drankje het verschil niet zal maken. Akkoord of niet akkoord?

6) Iedereen is vrij om al dan niet tabak, alcohol of drugs te gebruiken. Het is ieders eigen verantwoordelijkheid ervoor te zorgen dat hij/zij niet in moeilijkheden komt. Akkoord of niet akkoord?

7) Als leider mag je altijd zelf kiezen of je wel of niet drinkt (ook tijdens fuiven en andere evenementen van je jeugdbeweging/-vereniging). Akkoord of niet akkoord?

8) Je moet in het leven leren uit eigen ervaringen. Dit geldt ook voor tabak, alcohol of drugs. Akkoord of niet akkoord?

9) Om geld in te zamelen voor het buitenlands kamp organiseren de leden van de oudste groep een bingonamiddag. Er vallen verschillende prijzen te winnen van lokale handelaars. Leuk initiatief! Akkoord of niet akkoord?

10) Leiding geven betekent steeds het goede voorbeeld geven. Alcohol drinken en een sigaret roken in het bijzijn van leden, kan niet. Akkoord of niet akkoord?

11) Voor de vijftigste verjaardag van je jeugdbeweging/-vereniging plannen jullie een feestweekend. Omdat jullie een kleine leidingsploeg zijn, wil je hulp vragen aan een aantal leden jonger dan 16 jaar. Ze zouden meehelpen aan de bar met het uitschenken van alcohol en sterkedrank. Akkoord of niet akkoord?

12) Leiding in uniform hebben altijd een voorbeeldfunctie. Het maakt niet uit waar je bent. Akkoord of niet akkoord?

13) Ouders moet je onmiddellijk op de hoogte brengen als je weet dat hun zoon/dochter illegale drugs (bv. cannabis) gebruikt. Akkoord of niet akkoord?

14) Je verantwoordelijkheid als leid(st)er reikt verder dan de activiteiten van de jeugdvereniging. Als je op een fuif één van de leden te veel alcohol ziet drinken of een joint ziet roken, dan ga je naar hem/haar toe en spreek je hem/haar daarover aan.

15) Voor het kerstfeestje van jouw groep wordt aan alle leden gevraagd een kerstcadeautje in te pakken en mee te brengen. Iedereen mag om de beurt een cadeautje van onder de kerstboom kiezen. Één van de leden krijgt enkele krasloten cadeau. Dit is een eenmalige gebeurtenis, we gaan hier niet op in. Zo hebben we allemaal een leuk cadeau! Akkoord of niet akkoord?

B. Voor het jeugdhuis

1) In een jeugdhuis mag je absoluut niet bestraffend optreden. Een jeugdhuis is vrijetijdsbesteding, dus straffen kan niet. Akkoord of niet akkoord?

2) Achter de bar tijdens een fuif mag je als jeugdhuismedewerker gerust een pintje drinken. Akkoord of niet akkoord?

3) Een casinoavond voor bezoekers in het jeugdhuis organiseren is onschuldig zolang er geen geld wordt ingezet. Akkoord of niet akkoord?

4) Jullie willen een goed doel met het jeugdhuis steunen en besluiten een fuif te organiseren. Op de avond van de fuif merk je dat een goede kameraad en vrijwillig barmedewerker achter de toog gratis drank geeft aan één van je vrienden. Je spreekt hem hierop aan, waarop hij antwoordt dat één drankje het verschil niet zal maken. Akkoord of niet akkoord?

5) Iedereen is vrij om al dan niet tabak, alcohol of drugs te gebruiken. Het is ieders eigen verantwoordelijkheid ervoor te zorgen dat hij/zij niet in moeilijkheden komt. Akkoord of niet akkoord?

6) Als jeugdhuismedewerker mag je altijd zelf kiezen of je wel of niet drinkt (ook tijdens fuiven en andere evenementen). Akkoord of niet akkoord?

7) Je moet in het leven leren uit eigen ervaringen. Dit geldt ook voor tabak, alcohol of drugs. Akkoord of niet akkoord?

8) Één van de jeugdhuismedewerkers wil een bingonamiddag organiseren in het jeugdhuis. Er vallen verschillende prijzen te winnen van lokale handelaars en het ziet ernaar uit dat er veel bezoekers op afkomen. Leuk initiatief! Akkoord of niet akkoord?

9) Werken in een jeugdhuis betekent steeds het goede voorbeeld geven. Alcohol drinken en een sigaret roken in het bijzijn van bezoekers, kan niet. Akkoord of niet akkoord?

10) Ouders moet je onmiddellijk op de hoogte brengen als je weet dat hun zoon/dochter illegale drugs (bv. cannabis) gebruikt. Akkoord of niet akkoord?

11) Als je op een fuif één van de bezoekers te veel alcohol ziet drinken of een joint ziet roken, dan ga je naar hem/haar toe en spreek je hem/haar daarover aan. Akkoord of niet akkoord?

NABESPREKING

Overloop na afloop de verschillende meningen van de deelnemers:

- Zijn er deelnemers die hun mening over alcohol, drugs en/of gokken hebben aangepast?
- Liggen alle meningen in dezelfde lijn? Zo ja/nee, hoe komt dit?
- Wat valt er op aan de meningen?
- Worden dergelijke gelijklopende/uiteenlopende uitspraken verwacht?
- Waarvan is je mening (akkoord, niet akkoord, deels akkoord) afhankelijk?

DOELSTELLING 2 - Stilstaan bij voorbeeldfunctie en imago van de groep

2.1 Work your image!

Doelgroep

- Jeugdbeweging of –vereniging
- Jeugdhuis

Doel

- Nadenken over je verantwoordelijkheid en voorbeeldfunctie tegenover medeleiding, jeugdhuismedewerkers, leden of bezoekers en hun ouders
- Inzicht krijgen in de gevolgen van alcohol- en druggebruik op het imago van je groep
- Belang verhogen van een alcohol- en drugbeleid

Duur

- 60 minuten

Materiaal

- 30 pionnetjes, kaartjes of poppetjes
- Dobbelsteen

Locatie

- Indoor/outdoor

Beschrijving

In dit spel win of verlies je leden. Drie teams starten zonder 'leden' (de pionnetjes, kaartjes of poppetjes) en spelen tegen elkaar om zoveel mogelijk leden te hebben tegen het einde van het spel. Voer een opdracht als beste uit en win een lid.

Kies zes uitdagingen die passen bij de leefwereld van je groep. Elk team zal een antwoord moeten formuleren op deze uitdagingen. Per uitdaging gooit elk team met de dobbelsteen. Het team dat het hoogste aantal ogen gooit, start. Is jouw team als tweede of derde aan de beurt? Dan moet je een ander antwoord geven dan het eerste team. Denk daarom vooraf na over verschillende mogelijke oplossingen.

Als begeleider beoordeel je de opdracht. De groep met het beste antwoord, wint de opdracht en krijgt een lid!

Uitdagingen

A. Voor jeugdbewegingen of -verenigingen

1) Je bent leiding van de oudste groep in je jeugdbeweging/-vereniging. Tijdens een buitenactiviteit steekt je medeleiding, in het bijzijn van de leden, een sigaret op, terwijl de leden niet mogen roken. Wat zeg je tegen je medeleiding? Gebruik een goede oneliner als gespreksstarter en ga een kort gesprek aan met je medeleiding hierover.

2) Enkele ouders klagen omdat jullie jenever aanbieden op jullie jaarlijkse fuif terwijl er -18-jarigen aanwezig zijn die geen sterkedrank mogen drinken. Welke initiatieven nemen jullie om de ouders te verzekeren dat er geen sterkedrank aan hun kinderen geschonken zal worden?

3) Als leiding ben je trots dat niemand van je leden rookt. Je wil hen daarom met iets leuks verrassen. Wat doe je?

4) Het is jullie jaarlijkse fuif. Alle leiding is de hele avond druk in de weer. Tijdens de fuif merk je op dat twee leiders dronken staan te feesten met enkele leden. Hoe reageer je hierop?

5) Je organiseert een fuif en informeert de leiding achter de bar dat ze geen sterkedrank mogen schenken aan minderjarigen (-18). Je wijst hen erop dat ze een leeftijdsbewijs moeten vragen (geen leeftijdsbewijs = geen alcohol). Op het einde van de avond merk je dat sommige leiders sterkedrank schenken aan minderjarigen. Hoe ga je hiermee om? Wat doe je?

6) Een medeleiding organiseert als activiteit een pokeravond voor de leiding. Ze besluit om met kleine bedragen (5 cent, 10 cent of 20 cent) te pokeren. Wat is jouw reactie hierop?

7) De leiding is op weekend om het kamp voor te bereiden. Iedereen is uitgelaten om nog eens samen weg te zijn en er wordt enthousiast aan de slag gegaan. Na de avondvergadering trekken er enkelen op uit. Ze belanden op een fuif en zakken stevig door. Zaterdagochtend blijven een paar medeleiders liggen en slaan ze het ontbijt over. Bij de verdere uitwerking zitten ze er wel bij, maar ze zijn veel te moe en hebben een kater waardoor ze niet kunnen werken. Wat zou je tegen hen zeggen?

8) Er wordt rondverteld dat de leiding van jullie groep te veel drinkt. Jullie imago krijgt hierdoor een serieuze deuk. Werk een initiatief uit om jullie imago terug op te krikken.

9) Een leider was op weekend in het bijzijn van leden dronken. Enkele leden vertelden dit thuis aan hun ouders, met bezorgde telefoontjes naar de hoofdleiding als gevolg. Hoe reageer je naar de ouders? Hoe reageer je naar de medeleider?

10) De avond van de jaarlijkse fuif verliep erg vlot. De leiders achter de bar kenden de wetgeving rond het schenken van alcohol en er was een bandjessysteem voorzien. Heel de avond verliep zonder overlast en iedereen reageerde enthousiast. Je wil de leiding bedanken voor hun inzet. Wat doe je?

11) Eén van de oudere leden heeft voor zijn verjaardag een fles jenever meegebracht. Ga je hiermee akkoord? Wat doe je?

12) Jullie hebben dit jaar een alcohol- en drugbeleid uitgewerkt, wat het imago van jullie jeugdbeweging/-vereniging ten goede komt en een positief effect heeft op de ledenwerving. Je wil de leiding hiervoor in de bloemetjes zetten. Wat doe je?

13) Iemand uit de leidingsgroep wordt betrapt op het roken van een joint. Jullie vinden met de leidingsgroep dat dit niet kan en besluiten samen om hem voor enkele maanden te schorsen. Zijn ouders contacteerden de hoofdleiding en reageerden heel kwaad omdat jullie jeugdbeweging/-vereniging heel veel voor hun zoon betekende en hem weghield van een gevaarlijk milieu. Bovendien engageerden zijn ouders zich vaak voor de jeugdbeweging/-vereniging. Hoe reageer je op de reactie van de ouders? (Deze bijvragen kan je stellen: Hoe kan je zulke reacties voorkomen? Wat doen jullie om jullie beslissing te rechtvaardigen tegenover de andere ouders?)

14) Enkele medeleiders hielden dit weekend een spelletjesavond in de gebouwen van de jeugdvereniging. Iemand van hen bracht pokerchips mee. De avond draaide uit op een pokeravond waarbij de inzet opliep tot 10 euro per spel. Daarbij verloren enkele leiders behoorlijk wat geld en kwam dit aan het licht bij enkele ouders. De ouders spreken jullie hierover aan en vragen zich af hoe dit kon gebeuren en wat je gaat ondernemen om dit in de toekomst te vermijden. Wat doe je?

15) Een lid van de oudste groep komt naar je toe en vertelt dat hij na de activiteiten met enkele andere leden uit de groep vaak alcohol drinkt. In de loop van de gesprekken die volgen, wordt duidelijk dat hij niet de enige in de groep is die regelmatig te veel alcohol drinkt. Hoe ga je hiermee om en wat doe je?

B. Voor jeugdhuizen

1) Enkele ouders klagen omdat jullie sterkedrank aanbieden op jullie fuif terwijl er minderjarigen (-18) aanwezig zijn die geen sterkedrank mogen drinken. Welke initiatieven nemen jullie om de ouders te verzekeren dat er geen sterkedrank aan minderjarigen geschonken zal worden?

2) Je jeugdhuis organiseert een fuif en informeert de barmedewerkers en vrijwilligers dat ze geen sterkedrank mogen schenken aan minderjarigen (-18). Je wijst hen erop dat ze een leeftijdsbewijs moeten vragen (geen leeftijdsbewijs = geen alcohol). Op het einde van de avond merk je dat sommige barmedewerkers en goede vrienden toch sterkedrank schenken aan minderjarigen. Hoe ga je hiermee om? Wat doe je?

3) Jullie hebben dit jaar een alcohol- en drugbeleid uitgewerkt, wat het imago van jullie jeugdhuis ten goede komt en een positief effect heeft op het bezoekersaantal. Je wil de jeugdhuismedewerkers hiervoor in de bloemetjes zetten. Wat doe je?

4) De Rode Duivels spelen een wedstrijd en het jeugdhuis stelt zijn deuren open om zaterdagmiddag allemaal gezamenlijk de match te volgen op groot scherm. Net voor de match begint een grote groep jongeren onderling geld in te zetten op de uitslag van de wedstrijd. Wat doe je?

5) Als jeugdhuismedewerker ben je trots dat de barmedewerkers van je jeugdhuis zich houden aan de wet rond het schenken van alcohol (-16 geen alcohol, -18 geen sterkedrank). Je wil hen daarom met iets leuks verrassen. Wat doe je?

6) Er wordt rondverteld dat jeugdhuismedewerkers en/of barmedewerkers van jullie jeugdhuis te veel drinken. Dit bezorgt jullie imago een serieuze deuk. Werk een initiatief uit om dit terug op te krikken.

7) De avond van de jaarlijkse fuif verliep erg vlot. De barmedewerkers kenden de wetgeving rond het schenken van alcohol en er was een bandjessysteem voorzien. Heel de avond verliep zonder overlast en iedereen reageerde enthousiast. Je wil de barmedewerkers bedanken voor hun inzet. Wat doe je?

8) Enkele bezoekers en jeugdhuismedewerkers hielden dit weekend een spelletjesavond in het jeugdhuis. Iemand van hen bracht pokerchips mee. De avond draaide uit op een pokeravond waarbij de inzet opliep tot 10 euro per spel. Daarbij verloren enkele bezoekers behoorlijk wat geld en kwam dit aan het licht bij enkele ouders. De ouders spreken jou als jeugdhuismedewerker aan en vragen zich af hoe dit kon gebeuren en wat je gaat ondernemen om dit in de toekomst te vermijden. Wat doe je?

NABESPREKING

Als leiding, jeugdhuismedewerker, … heb je een **voorbeeldfunctie**: je wordt (h)erkend als leider van een jeugdbeweging/-vereniging of medewerker van een jeugdhuis. Je bent verantwoordelijk voor je leden of bezoekers. Wanneer leden of bezoekers merken dat je rookt of drinkt, heeft dit een invloed op hun gedrag. Het is mogelijk dat ze sneller gaan denken dat het ok is om te roken of te drinken. Wees je hiervan bewust.

Je hebt een voorbeeldfunctie naar je leden/bezoekers maar ook naar de ouders en alle betrokkenen binnen je jeugdbeweging/-vereniging of jeugdhuis. Ook al ben je bijvoorbeeld als leiding niet in uniform, toch zien mensen jou als gezicht van je jeugdbeweging/-vereniging of jeugdhuis.

Mogelijke vragen:

- Welke van de besproken situaties vinden jullie echt een probleem?
- Welke situaties beïnvloeden het beeld over jullie vereniging of werking?
- Wat doe je met het vertrouwen dat je krijgt als leiding, jeugdhuismedewerker, …?
- Tot waar reikt je verantwoordelijkheid?
- Wanneer roep je hulp in van anderen?
- Bij wie zou je aankloppen als je raad en advies nodig hebt?
- Wat kan je doen om dergelijke situaties te vermijden?

2.2 Het Chipsspel[5]

Doelgroep

- Jeugdbewegingen en- verenigingen
- Jeugdhuis

Doel

- Bewustwording van groepsdruk
- Formuleren van argumenten om groepsdruk te weerstaan

Duur

- 10 minuten

Materiaal

- Zak chips (hoeveelheid afhankelijk van het aantal deelnemers)
- Voorzie voor elke deelnemer een opdrachtkaart met één van volgende boodschappen op: 'Eet zoveel chips je wil, overtuig de ander om ook chips te eten.' of 'Jij mag geen chips eten.' of 'Je eet zelf geen chips, maar neemt een chipje en geeft die aan een andere deelnemer. Je moedigt hem of haar aan om ook chips te eten. Als dit niet lukt, ga je verder naar een andere deelnemer.'

Locatie

- Indoor/outdoor

Beschrijving

Geef iedere deelnemer een opdrachtkaart (A, B, C) met daarop één opdracht. De deelnemers houden de opdracht die ze krijgen voor zichzelf. De andere deelnemers weten dus niet wie welke opdracht heeft.

- **OPDRACHT A:** 'Eet zoveel chips je wil, overtuig de ander om ook chips te eten.'
- **OPDRACHT B:** 'Jij mag geen chips eten.'
- **OPDRACHT C:** 'Je eet zelf geen chips, maar neemt een chipje en geeft die aan een andere deelnemer. Je moedigt hem of haar aan om ook chips te eten. Als dit niet lukt, ga je verder naar een andere deelnemer.'

Wie van de groep weerstaat de groepsdruk en wie bezwijkt? Plaats de kom chips in het midden. Geef de deelnemers een startsignaal en laat hen de opdracht op het kaartje uitvoeren. Is de kom chips leeg of zijn er +/- drie minuten voorbij? Stop het spel en begin met de nabespreking. Het spel kan nadien nogmaals gespeeld worden, maar herverdeel dan de opdrachtkaarten.

---

[5] Gebaseerd op 'Het Chipsspel' uit het draaiboek Alcohol- en drugbeleid in opvangcentra voor asielzoekers van VAD en Fedasil, 2017

NABESPREKING

Alle deelnemers tonen hun opdrachtkaartje. Overloop in groep wie zich aan de opdracht kon houden en wie niet. Leg uit dat groepsdruk in werkelijkheid vaak minder expliciet zichtbaar is.

Stel volgende vragen aan de deelnemers:

- Was het moeilijk/makkelijk om aan de chips te weerstaan? Hoe komt dit?
- Hoe heb jij een andere deelnemer overtuigd om chips te eten?
- Hoe was het om zelf geen chips te mogen eten, maar wel anderen hiertoe aan te zetten?
- Hoe ben jij ontsnapt aan de groepsdruk?
- Zou je anders reageren moest het om alcohol of cannabis gaan?
- Hoe steun je iemand om hieraan te weerstaan?

DOELSTELLING 3 - Nadenken over afspraken en regels

3.1 Drugbattle op kamp [6]

DOELGROEP

- Jeugdbeweging en -vereniging

DOEL

- Afspraken over alcohol en drugs op kamp bespreekbaar maken
- Oplijsten van bestaande afspraken rond alcohol en drugs op kamp

DUUR

- Afhankelijk van de grootte van de groep

MATERIAAL

- 1 frisbee
- 2 lege flessen
- 2 emmers gevuld met water
- 2 bekers
- touw
- 2 begeleiders (1 per ploeg)

---

[6] Gebaseerd op Stap 1 'It's a deal' uit de 'Zot op kamp-gids' , VAD, 2015

LOCATIE

- Outdoor

BESCHRIJVING

Op kamp is oorlog uitgebroken. Twee rivaliserende bendes besluiten de strijd aan te gaan en de andere bendes te verdrijven. Het doel is om de voorraad van de andere bende te vernietigen.

Verdeel de groep in twee ploegen. Beide ploegen nemen plaats in twee met touw afgebakende cirkels op vijf meter van elkaar. Beide ploegen beschikken over een 'voorraad' (twee lege flessen) die op vijf meter afstand staat. Iedere keer wanneer het startschot gegeven wordt, loopt één bendelid van elke ploeg met een beker water op zijn hoofd naar de 'voorraad'-flessen van de rivaliserende bende en giet het water erin zonder de fles aan te raken. Pas als deze terug in de cirkel staat, mag de volgende vertrekken (zoals in estafette).

Maar er is een frisbee in het spel! Eén ploeg heeft de frisbee bij de start van het spel in handen. Deze kan het lopende bendelid van de andere ploeg knock-out gooien door de frisbee tegen hem aan te gooien. Diegene die de frisbee gooit, doet dit zonder de cirkel te verlaten. Als de frisbee de grond raakt, mag één iemand van de ploeg die **niet** heeft gegooid de frisbee halen. Eens terug in de eigen cirkel probeert hij /zij het bendelid van de tegenploeg knock-out te gooien**.** Als een rivaliserend bendelid werd aangegooid met de frisbee is deze knock-out en blijft deze ter plaatse staan. De spelbegeleider leest daarop een stelling voor (zie stellingen, p. 30). De loper moet zo snel mogelijk vertellen wat volgens hem/haar de afspraken hierover op kamp zijn.

Pas als de loper de stelling heeft beantwoord mag hij/zij verder lopen (met de beker water op het hoofd). Het andere team mag al die tijd gewoon verderlopen, tenzij ook hun loper door de frisbee geraakt wordt. In dat geval moet hij blijven stilstaan tot het zijn beurt is om een stelling te beantwoorden. Noteer als begeleider de afspraken die tijdens het spel aangehaald worden.

Gooi je per ongeluk een eigen bendelid raak? Dan moet die terugkeren naar jullie basiskamp en het bekertje leeggieten. Als de frisbee de grond raakt, mag iemand uit de andere ploeg die nog niet aan beurt is geweest de frisbee halen.

De ploeg die als eerste de twee flessen van de rivaliserende ploeg volledig kan vullen met water wint!

Stellingen

- Jongeren onder de 16 jaar mogen alcohol drinken.
- Ouders worden op de hoogte gebracht als hun kind illegale drugs gebruikt.
- Roken in het bijzijn van leden is ok.
- Als we iemand betrappen op cannabis, sturen we hem/haar naar huis.
- Alcohol voor leden is verboden op kamp.
- Een BOB op kamp is overbodig.
- Leiding met een kater mag blijven slapen tot de middag.
- Leden mogen hun eigen drank meebrengen op kamp.
- De leiding mag zijn eigen drank meebrengen op kamp.
- Als de leden slapen, mag de leiding drankspelletjes spelen.
- Wie thuis rookt, mag dat ook op kamp.
- De leiding mag buiten de activiteiten blowen.
- Op speciale avonden gaan we voor sterkedrank in plaats van bier.
- Tijdens het eten mag er tafelbier gedronken worden.
- ...

Je kan ook zelf stellingen verzinnen over alcohol en drugs op kamp.

NABESPREKING

Na het spel bespreek je de afspraken die aangehaald worden door de leiding tijdens het beantwoorden van de stellingen.

- Gaat iedereen van de leiding akkoord?
- Zijn er nog afspraken die niet gekend zijn?
- Hoe informeer je leden en ouders over de afspraken rond alcohol en drugs op kamp?
- Hoe informeer je nieuwe leid(st)ers over de afspraken?

3.2 Grenzen van de groep[7] ★★

Doelgroep

- Jeugdbeweging en -vereniging
- Jeugdhuis

Doel

- Bespreekbaar maken en nadenken over normen, waarden en grenzen in de groep.
- Nadenken over afspraken en regels.

Duur

- 60 – 90 minuten

Materiaal

- Situaties afprinten (1 blad per deelnemer)
- Stopwatch
- Schrijfgerief

[8]Gebaseerd op 'Grenzen van de groep' van www.drugsinbeweging.be, VAD, 2013

BESCHRIJVING

Denk na over de normen en grenzen van je groep: wat vinden jullie wel of niet aanvaardbaar? Uiteindelijk komen jullie tot een gedeelde mening.

Geef iedereen een blad met de situaties. (Let op: hieronder vind je eerst een stellingenblad voor jeugdbewegingen/-verenigingen, en daarna een stellingenblad voor jeugdhuizen.) Iedereen scoort de situaties met een score van - 2 tot + 2 (- 2 = totaal niet aanvaardbaar, + 2 = absoluut aanvaardbaar). Maak nu groepjes van drie à vier personen. Elk groepje probeert per situatie tot dezelfde score te komen. Probeer per situatie de scores van de groepjes te bundelen tot één score van de volledige groep. Zo kom je te weten waar de normen en de grenzen van de hele groep liggen. Soms kom je misschien niet tot één standpunt. Dat is geen probleem: het is niet de bedoeling om aan deze voorbeeldsituaties concrete afspraken te koppelen. Belangrijk is wel dat je met de groep nadenkt over probleemsituaties en grenzen verkent. Wat kan wel en wat kan niet in jouw jeugdbeweging/-vereniging of jeugdhuis?

Situaties

A. Voor jeugdbewegingen/-verenigingen

1) De leiding rookt tijdens de activiteiten in de nabijheid van leden.

-2 -1 0 +1 +2

2) Op kamp mogen de oudste leden elke avond drie pintjes drinken.

-2 -1 0 +1 +2

3) Op kamp mogen de oudste leden na elke maaltijd één sigaret roken.

-2 -1 0 +1 +2

4) Op ledenweekend drinkt de leiding 's avonds goed door.

-2 -1 0 +1 +2

5) Ieder jaar wordt de werking (bv. alcohol- en drugbeleid) van onze jeugdbeweging/-vereniging geëvalueerd.

-2 -1 0 +1 +2

6) De leiding laat tijdens het kampvuur een joint rondgaan bij de leden van de oudste groep.

-2 -1 0 +1 +2

7) Op kamp nodigt de kookploeg de leiding iedere middag uit voor een aperitiefje.

-2 -1 0 +1 +2

8) Om iedereen tevreden te stellen, worden naast bier ook alcopops (breezers, Smirnoff, …) meegenomen op kamp.

-2 -1 0 +1 +2

9) Leden zeggen thuis dat ze naar de jeugdbeweging/-vereniging gaan, maar eigenlijk zitten ze op café.

-2 -1 0 +1 +2

10) De leiding rookt een joint tijdens de pauze.

-2 **-1** **0** **+1** **+2**

11) De oudste leden mogen op kamp roken wanneer ze er zin in hebben.

-2 **-1** **0** **+1** **+2**

B. Voor jeugdhuizen

1) De jeugdhuismedewerkers roken tijdens activiteiten in de nabijheid van bezoekers.

-2 **-1** **0** **+1** **+2**

2) Op evenementen in het jeugdhuis mogen jeugdhuismedewerkers binnen roken.

-2 **-1** **0** **+1** **+2**

3) De jeugdhuismedewerkers roken tijdens de pauze een joint.

-2 **-1** **0** **+1** **+2**

4) Jeugdhuismedewerkers delen af en toe op evenementen (bijvoorbeeld op fuiven) gratis bier uit aan vrienden.

-2 **-1** **0** **+1** **+2**

5) De barmedewerkers mogen één pintje bier drinken terwijl ze aan het werk zijn.

-2 **-1** **0** **+1** **+2**

6) Als iemand al boven zijn theewater aan de bar een pintje vraagt, krijgt hij wat hij bestelt. Zolang hij er maar voor betaalt. Klant is koning!

-2 **-1** **0** **+1** **+2**

7) Als er een probleem is (bijvoorbeeld over alcohol of drugs) dan komen we nadien met alle jeugdhuismedewerkers samen om het probleem op te lossen. We denken dan na over hoe het beter kan.

-2 **-1** **0** **+1** **+2**

8) Ieder jaar wordt de werking (waaronder het alcohol- en drugbeleid) van het jeugdhuis geëvalueerd.

-2 **-1** **0** **+1** **+2**

TIPS VOOR BEGELEIDING

Je kan ook zelf situaties toevoegen. Door deze methodiek wordt duidelijk of de groep eerder tolerant tegenover alcohol- en/of cannabisgebruik staat of niet. Individueel kunnen er tussen leid(st)ers /jeugdhuismedewerkers ... grote verschillen zijn in persoonlijke normen.

NABESPREKING

Sta met de volledige groep stil bij de verschillende situaties. Denk na over mogelijke probleemsituaties en grenzen. Probeer tot een gezamenlijke groepsnorm te komen.

Breng de discussie en uitwisseling op gang met volgende vragen:

- Was er rond sommige situaties veel discussie? Hoe komt dit?
- Over welke situaties zijn jullie het onderling snel eens?
- Zijn er afspraken of regels voor sommige situaties? Zo ja, wat zijn de afspraken?

3.3 Waar is dat feestje

DOELGROEP

- Jeugdbeweging en- vereniging
- Jeugdhuis

DOEL

- Nadenken over probleemsituaties op een fuif of evenement
- Nadenken over mogelijke initiatieven om veiligheid en comfort van bezoekers te verbeteren

DUUR

- 45 - 60 minuten

MATERIAAL

- Plattegrond van een uitgaanslocatie (Zie bijlage D, p. 73)

LOCATIE

- indoor/outdoor

BESCHRIJVING

Geef aan elke deelnemer een plattegrond van een uitgaanslocatie (Zie bijlage D, p. 73). Deze plattegrond geeft je een beeld van een mogelijk fuiflocatie. Met de plattegrond in de hand proberen de deelnemers onderstaande vragen te beantwoorden:

1) Waar kunnen er zich probleemsituaties voordoen? Duidt ze aan op de plattegrond.

2) Welke soort situaties verwacht je op deze plaatsen? Wie zou erbij betrokken zijn?

3) Hoe kan je deze situaties vermijden of eventueel oplossen?

Hebben alle deelnemers de vragen voorbereid? Overloop de antwoorden met de volledige groep. Vat hun antwoorden samen in onderstaand schema. Vraag hen naar gelijkaardige ervaringen en oplossingen. Suggesties vind je hieronder.

Plaats	**Mogelijke problemen**	**Mogelijke oplossing**
Inkom	Grote drukte aan inkomhal	Security die alles in goede banen leidt Crowd management: laat de publieksstroom in één richting verlopen Inkom en uitgang scheiden Plaats de vestiaire niet bij de ingang Aparte lijn voorverkoop en kassa Plaats de bonnenverkoop niet te dicht bij de ingang
	Kassa voor bonnetjes en bandjes -16/+16: lange wachtrijen	Installeren van een tweede kassa
Bar	Grote drukte	Tweede bar installeren
	Mensen die na sluitingsuur nog drank willen	Periode van 'Cooling down' inlassen met eerst sluiting van de bonnetjes en dan pas van de bar
	-16-jarigen bestellen alcohol	Bandjessysteem voorzien in verschillende kleuren per leeftijd: • -16: geen alcohol • +16: gegiste dranken zoals wijn en bier • +18: alle alcoholische dranken Zo weet het barpersoneel onmiddellijk aan welke jongeren ze alcoholische dranken mogen serveren. Bestel GRATIS bandjes bij een Drugpunt in jouw buurt of

		informeer bij de jeugddienst in jouw stad of gemeente.
	Barmedewerkers kenen de wetgeving rond het schenken van alcohol niet	Bestel of download gratis de affiches, zelfklevers en barbriefings Horeca '-16 geen alcohol, -18 geen sterkedrank' via www.drugsinbeweging.be bij materiaal.
Dansvloer	Er is te veel volk om te dansen	Tijdelijke inkomstop houden Knipteller of bandjessysteem waarbij het maximaal aantal bezoekers niet wordt overschreden. Of zorg voor meerdere zalen.
	Aantreffen van drugs	Neem contact op met de politie.
Toiletten	Gebruik van drugs	Inzetten van toiletverantwoordelijken of medewerkers die regelmatig de toiletten controleren. Als er drugs gevonden wordt, neem je contact op met de politie.
Parking	Dealen	Parking voldoende verlichten. Afspraken maken met lokale politie bij vaststelling van dealen.
	Buren klagen van overlast	Buren aanspreken bij het organiseren van een fuif. Tot een bepaald uur muziek spelen.

Tips:

- **Vermijd knelpuntplaatsen.** Zorg op elke plaats en op elk moment voor een vlotte doorgang van het publiek.

- Maak duidelijke **afspraken**. Bijvoorbeeld: wanneer stopt de drankverkoop? Wanneer stopt de bonnetjesverkoop? Door eerst de bar te sluiten en daarna de fuif of het evenement nog even door te laten gaan, zorg je voor een **'cooling down'**. Laat bezoekers nog even van de muziek genieten, dan vertrekt niet iedereen op hetzelfde moment. Dit veroorzaakt minder buurtoverlast.
- Als je een evenement organiseert en **-16-jarigen** betrekt, dan **mogen ze tappen en alcohol schenken**. Zorg wel voor een volwassen eindverantwoordelijke. Als er iets fout loopt, wordt deze persoon verantwoordelijk gesteld. Jongeren jonger dan vijftien jaar mogen niet achter de bar staan. Dit valt onder de wet op kinderarbeid. **De alcoholwetgeving die stelt dat het verboden is om alcohol te verkopen, te schenken of aan te bieden aan -16-jarigen geldt nog steeds, ook wanneer ze achter de bar staan op je fuif.**

- **Overschrijd de maximale capaciteit niet**. Vermijd dat bezoekers het benauwd krijgen. Hoeveel bezoekers je mag toelaten, hangt af van het gemeentelijk reglement.

- **Controleer de 'crowd flow'.** Het aantal in- en uitgaande personen kan manueel geteld worden. Vernauw de ingang met dranghekken om makkelijker te tellen. Hou desnoods een tijdelijke inkomstop als de toeloop te groot wordt.

- **Voorzie chill-outruimtes.** Het is belangrijk ruimtes te voorzien waar het publiek kan afkoelen en tot rust kan komen. In een goede chill-outruimte is het koeler dan op de dansvloer en klinkt de muziek zachter en trager. Laat feestgangers in comfortabele zetels op adem komen, relaxen en bijpraten.

- Breng je **barpersoneel op de hoogte over de wetten rond het schenken van alcohol.**
- **Schrijf je in voor Feest Wijzer**[8] en creëer een positief feestklimaat.

NABESPREKING

- Zijn er problemen die jullie zijn bijgebleven?
- Zijn er onderwerpen die bij jullie vragen oproepen?
- Welke problemen doen zich soms voor op jullie fuif of evenement?
- Welke mogelijke oplossingen/afspraken nemen jullie mee om problemensituaties in het heden en de toekomst te voorkomen?

[8] http://www.vad.be/artikels/detail/feest-wijzer-en-attent

DOELSTELLING 4 - Informeren over wetgeving en aansprakelijkheid

4.1 Levend Fuifkwartet

DOELGROEP

- Jeugdbeweging en -vereniging
- Jeugdhuis

DOEL

- Weten wat de wet zegt over het schenken van alcohol
- Inzicht in het voorkomen van probleemsituaties met betrekking tot alcohol en drugs

DUUR

- 30 minuten

MATERIAAL

- Open terrein
- 12 voorwerpen: bandjes (-16, +16, +18 jaar), blikje frisdrank, cocktailglas, fles vruchtensap, 1 afbeelding van een fles wijn, bierflesje, Bacardi Breezer of Smirnoff, 3 afbeeldingen met een identiteitskaart of leeftijdsbewijs (TIP: plak de afbeeldingen op lege wc-rolletjes zodat de voorwerpen makkelijker te grijpen zijn).
- Krijt

LOCATIE

- Outdoor

BESCHRIJVING

Baken met krijt een driehoek af op de grond, elke zijde van de driehoek heeft een lengte van 4-5 meter (zie tekening). Teken rondom elke hoek een cirkel (diameter 2 meter). Teken daarna zoals op het plannetje, bij elke cirkel een vierkant. Na de voorbereidingen verdeel je de deelnemers in drie groepen. Elke groep stelt een barploeg aan voor op hun fuif en krijgt een vierkant aan het uiteinde van de driehoek. In elke cirkel liggen vier voorwerpen die niet bij elkaar horen.

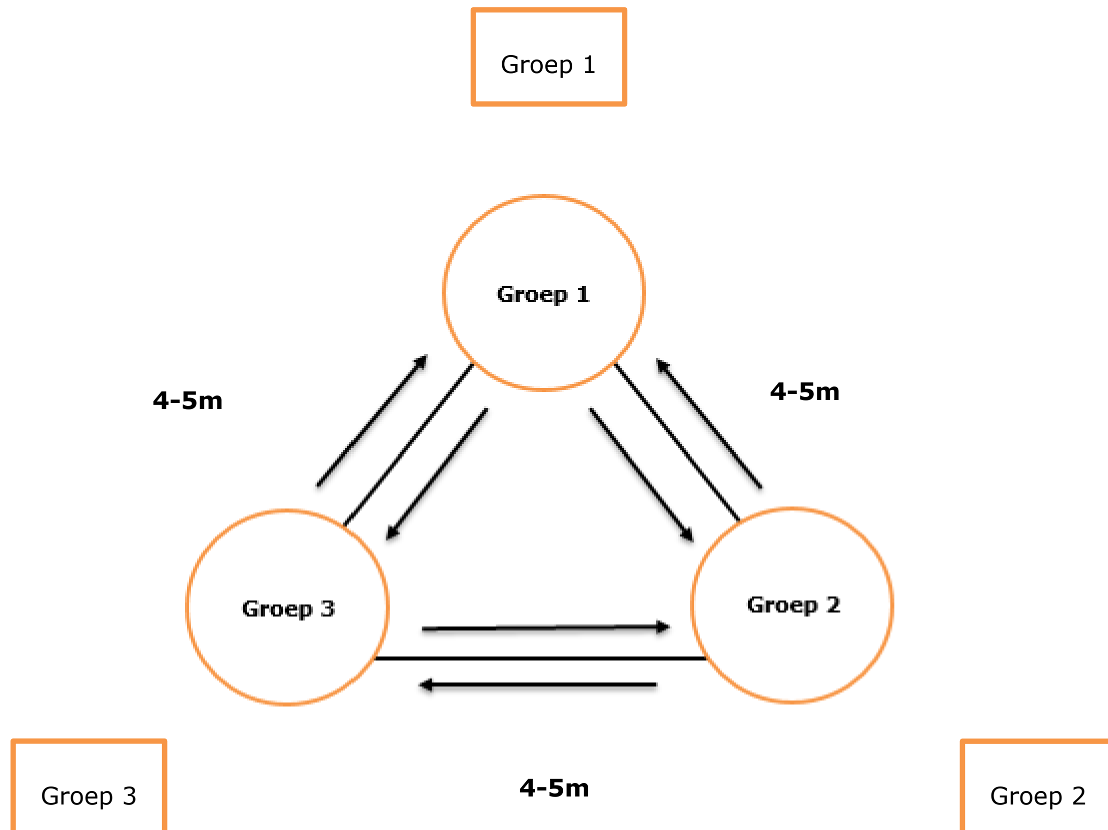
Na het startsignaal vertrekt één deelnemer van elke groep naar een cirkel om daar een voorwerp te bemachtigen van een andere ploeg. Elke ploeg stelt ook een bewaker aan. Deze speler mag deelnemers van de andere ploeg aantikken wanneer die in de buurt van hun cirkel komen. De bewaker mag zelf niet in de cirkel staan, iemand aantikken mag dus enkel buiten de cirkel. Eenmaal in de cirkel ben je als loper veilig en kan je niet meer aangetikt worden.

Wanneer een persoon van een andere groep je aantikt, leg je het voorwerp terug in de cirkel en loop je naar je startvierkant. Pas dan mag de volgende van je groep vertrekken.

Probeer zo snel mogelijk vier voorwerpen te bemachtigen die samen horen. De eerste groep die een kwartet heeft wint!

Mogelijke kwartetten:

- **Kwartet 1:** Bandje -16 jaar, blikje frisdrank, fles vruchtensap, afbeelding met een identiteitskaart of leeftijdsbewijs (vb. abonnement, rijbewijs, …)
- **Kwartet 2:** Bandje +16 jaar, afbeelding fles wijn, bierflesje en identiteitskaart of leeftijdsbewijs (vb. abonnement, rijbewijs, …)
- **Kwartet 3:** Bandje +18 jaar, cocktailglas, afbeelding fles Bacardi Breezer of Smirnoff-flesje, afbeelding met een identiteitskaart of leeftijdsbewijs (vb. abonnement, rijbewijs, …)

NABESPREKING

Stel volgende vragen:

- Zijn jullie op de hoogte van de wetgeving rond het schenken van alcohol?
- Hoe briefen[9] jullie nieuwe barmedewerkers over de wetgeving rond het schenken van alcohol?
- Zijn er nog vragen of onduidelijkheden?

Overloop de **achtergrondinformatie** over de wetgeving en bijhorende tips:

1) Wat zegt de wet?

- - 16: geen alcohol
- +16: gegiste dranken zoals bier en wijn
- +18: alle alcoholische dranken

Alcoholhoudende dranken (zoals bier en wijn, …) mogen volgens de wet niet verkocht, geschonken of aangeboden worden aan jongeren onder zestien jaar. Hetzelfde geldt voor sterkedrank aan -18-jarigen. Wanneer iemand alcohol wil kopen, mag je de jongere vragen te bewijzen dat hij ouder is dan zestien (wijn en bier) of achttien (sterkedrank) jaar. Schenk dus enkel alcohol en sterkedrank aan personen die hun leeftijd bewijzen (geen leeftijdsbewijs = geen alcohol). Ook al zegt de wet

[9] Maak gebruik van de barbriefing: http://www.vad.be/assets/barbriefing en schrijf je fuif in voor Feest Wijzer: http://www.vad.be/artikels/detail/feest-wijzer-en-attent

dat je alcohol (bier, wijn) mag drinken vanaf je 16 jaar, voor minderjarigen is het beste advies om helemaal niet te drinken tot ze 18 zijn. Belangrijk om te weten: controles gebeuren door zowel politie als gezondheidsinspecteurs van de overheid. Boetes kunnen oplopen tot 18.000 euro.

2) Mag je iemand zijn identiteitskaart vragen?

Als je achter de bar staat of aan de ingang van een evenement, heb je niet het recht om iemand zijn identiteitskaart te controleren (enkel bevoegdheid van de politie). Twijfel je over iemand zijn leeftijd? Vraag naar een **leeftijdsbewijs**. Hij of zij kan als reactie op je vraag wel spontaan zijn identiteitskaart tonen. Je leeftijd bewijzen kan ook door het tonen van een treinkaart, bibliotheekkaart, studentenkaart, rijbewijs, …

3) Hoe passen we deze wetgeving praktisch gezien toe op onze fuif?

Om de alcoholverkoop te regelen, kan je werken met een **bandjessysteem**. Hiermee geef je aan je bezoekers, afhankelijk van hun leeftijd, een gekleurd bandje. Een bandje met vermelding van '-16 jaar' geeft aan dat deze persoon geen alcohol mag drinken, een bandje met '+16 jaar' houdt in dat deze persoon geen sterkedrank mag krijgen. Contacteer eventueel een regionale CGG-preventiewerker tabak, alcohol en drugs of informeer bij de jeugddienst van jouw stad of gemeente of ze deze bandjes gratis aanbieden.

4) Mag ik alcohol schenken aan een dronken persoon op mijn fuif of evenement?

De wet verplicht je om alcoholische dranken te weigeren aan personen die in kennelijke staat van dronkenschap verkeren. Neem je verantwoordelijkheid en schenk geen alcohol aan dronken personen. Wees alert voor volgende signalen: glazige ogen, grote pupillen, lallende spraak, misselijkheid, verwardheid, snelle ademhaling, …

5) Hoe doe ik dat, alcohol weigeren?

Stap 1 Beoordeel de situatie

- Maak in eerste instantie een inschatting van de leeftijd. Gouden regel: ziet de persoon er jonger uit dan 25 jaar? Vraag dan een leeftijdsbewijs.
- Speur naar tekenen van dronkenschap.

Op basis van de leeftijd of staat van dronkenschap beslis je of je alcohol zal verkopen en of deze persoon al dan niet sterkedrank mag drinken. Wat je ook beslist, je blijft bij dat standpunt. Pas je beslissingen ook steeds consequent toe.

Stap 2 Als je beslist om geen alcohol te verkopen, dan ga je het gesprek aan:

- Spreek de bezoeker op een vriendelijke manier aan.
- Leef je in en toon begrip.
- Verwijs daarbij naar de regels (wetgeving). Zorg dat de regels duidelijk uithangen aan de bar (bijvoorbeeld op een sticker of een affiche[10]). Zo kan je ernaar verwijzen.
- Bied meteen een alternatief aan, zoals frisdrank of water.
- Vraag om begrip en medewerking.
- Geef ruimte aan de bezoeker om hierop te reageren.

Stap 3 Als een bezoeker zich begint op te winden:

- Je blijft rustig en maakt geen verwijten.
- Toon begrip voor het gedrag en de reactie van de bezoeker. "Ik begrijp dat je graag nog een pintje wilt."
- Je herhaalt je bezorgdheid. ("Sorry, je hebt te veel gedronken.", "Sorry, je bent niet oud genoeg.")

[10] Neem eens een kijkje tussen de materialen op www.drugsinbeweging.be.

- Beargumenteer: “Ik kan er niets aan doen. Ik volg enkel de wet”
- Je probeert daarna de aandacht af te leiden. Bv. stel opnieuw een alternatief voor en/of geef aan dat als hij/zij geen alternatief wil, je doorgaat naar de volgende klant.

Stap 4 Als een klant weigert om mee te werken en storend gedrag blijft vertonen tegenover het barpersoneel en andere gasten:

- Geef een waarschuwing.
- Stel de bezoeker voor de keuze: ofwel medewerking verlenen, ofwel de fuif/het evenement verlaten.

Stap 5 Loopt de situatie uit de hand?

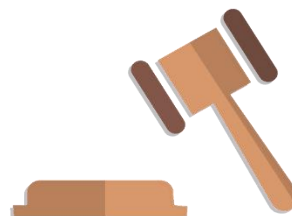
- Blijf ten allen tijde rustig.
- Roep onmiddellijk de barverantwoordelijke, een andere barmedewerker of politie erbij.

6) Om **gegiste dranken (bieren**) te mogen schenken heb je als jeugdhuis, jeugdbeweging of -vereniging **geen vergunning** nodig. **Voor het schenken van sterkedrank wel.** Deze vergunning moet je aanvragen bij de gemeente waar de fuif of het evenement plaatsvindt. De gemeente kan je, na controle van een aantal voorwaarden, een vergunning afleveren.

7) **Openbare dronkenschap is strafbaar**. Er bestaan straffen voor dronkenschap op een openbare plaats of het schenken of aanbieden van alcoholische dranken aan een persoon die kennelijk al dronken is.

4.2 Juridische zeeslag

	A	B	C	D	E	F	G	H	I
1									
2									
3									
4									
5									
6									
7									
8									
9									

Doelgroep

- Jeugdbeweging en -vereniging
- Jeugdhuis

Doel

- Inzicht in de alcohol-, drug- en gokwetgeving
- Fuiven: wat kan en wat kan niet?

Duur

- 30-40 minuten

Materiaal

- 4 spelborden (zeeslag) (twee per team) (zie bijlage C, p. 72)
- 2 balpennen
- Cricketspel

Beschrijving

Verdeel de groep in twee teams. Elk team duidt op het spelbord (zeeslag) volgende schepen met balpen aan:

- 1 vliegdekschip (5 vakjes)
- 1 slagschip (4 vakjes)
- 2 torpedojagers (3 vakjes)

De teams duiden de boten aan met kruisjes zonder dat de andere groep de verdeling over het rooster ziet. De boten worden horizontaal of verticaal geplaatst en raken elkaar niet. Wanneer het rooster van iedere groep ingevuld is, begin je het spel.

Een deelnemer van elk team probeert het balletje door het cricketpoortje te slaan. Het team dat als eerste het balletje door het cricketpoortje slaat krijgt een vraag. Kan het team de vraag juist beantwoorden? Zo ja, ga dan als volgt te werk:

1. Zeg een cijfer- en lettercombinatie waarvan je denkt dat er een boot van het andere team ligt.
2. Klopt dit en raak je een onderdeel van de boot, dan zegt het andere team: 'RAAK'.
3. Zijn alle vakjes van de boot geraakt, dan roept het andere team 'GEZONKEN'.
4. Klopt de cijfer-letter combinatie niet, dan zegt het andere team 'MIS'.

Geef na elke vraag kort wat extra informatie. Het team die het vaakst 'RAAK' heeft geschoten nadat alle Quizvragen aanbod zijn geweest, wint.

Quizvragen

1. Vanaf welk alcoholgehalte in het bloed ben je volgens de verkeerswetgeving strafbaar als je fietst?

a. 1 promille
b. 0,5 promille
c. 0,2 promille

Antwoord b: 0,5 promille
'Blaas' je 0,5 promille of meer dan ben je volgens de verkeerswetgeving strafbaar als bestuurder van zowel een wagen, motorfiets, brommer of fiets.

2. Wat mag je schenken, aanbieden of verkopen aan iemand van 15 jaar?

a. frisdrank en bier
b. frisdrank
c. cocktails, bier en frisdrank

Antwoord b: frisdrank
Het is verboden om alcohol te verkopen, te schenken of aan te bieden aan wie jonger is dan zestien jaar.

3. Op onze fuif mogen we aan iedereen zijn identiteitskaart vragen om te controleren of ze alcohol mogen drinken of niet.

a. waar
b. niet waar

Antwoord b: niet waar
Als je achter de bar staat, heb je niet het recht om iemand zijn identiteitskaart te vragen. Volgens de wet mag je aan iemand die alcohol wil kopen wel vragen om zijn leeftijd aan te tonen via een leeftijdsbewijs. Hij of zij kan als reactie op je vraag wel spontaan zijn identiteitskaart tonen, maar ook zijn treinkaart, bibliotheekkaart, rijbewijs of een andere kaart waarop zijn/haar geboortedatum staat.
Tip: Zorg voor een bandjessysteem (-16: geen alcohol, +16: gegiste dranken zoals wijn en bier) zodat het duidelijk is aan wie men wat mag schenken.

4. Mogen -16-jarigen achter de bar staan op je fuif?

a. ja, ze mogen alleen achter de bar staan
b. neen, dat is verboden
c. ja, maar er moet een volwassen eindverantwoordelijke aanwezig zijn

Antwoord c: ja, maar er moet een volwassen eindverantwoordelijke aanwezig zijn
Wanneer minderjarigen helpen op je fuif, geldt de wetgeving op het vrijwilligerswerk. Bier tappen op een fuif in jullie jeugdbeweging/-vereniging of jeugdhuis kan je zien als vrijwilligerswerk.

Minderjarigen mogen dit enkel doen wanneer er een volwassen eindverantwoordelijke aanwezig is. Wanneer er iets fout loopt, wordt deze volwassene verantwoordelijk gesteld. Jongeren onder de 15 jaar mogen niet achter de bar staan. Dit valt onder de wetgeving van kinderarbeid.

De alcoholwetgeving die stelt dat het verboden is om alcohol te verkopen, te schenken of aan te bieden aan -16-jarigen geldt nog steeds, ook wanneer ze achter de bar staan op je fuif.

5. Onder de 18 jaar is het verboden om op sportweddenschappen te wedden

a. waar
b. niet waar

Antwoord a: waar
De kansspelwet bepaalt dat men pas vanaf de leeftijd van 18 jaar kan deelnemen aan vergunde sportweddenschappen. Uitgezonderd voor spelen die occasioneel en maximum vier keer per jaar worden ingericht door een plaatselijke vereniging ter gelegenheid van een bijzondere gebeurtenis of door een feitelijke vereniging met een sociaal liefdadig doel. Dit indien men slechts beperkte inzet heeft en het de gokker slechts een geringe waarde kan opleveren.

6. Cannabis is legaal in België.

a. waar
b. niet waar

Antwoord b: Niet waar
Cannabis is een illegale drug en dus verboden, zowel voor minder- als meerderjarigen.
Dit betekent dat je geen cannabis in je bezit mag hebben, verkopen, invoeren, produceren of gebruiken.
Als je jonger bent dan 18 jaar en je wordt betrapt met drugs, dan maakt de politie een proces-verbaal op en bezorgt dit aan het parket. Ook je ouders worden op de hoogte gebracht. Bij het parket wordt beslist wat er met het dossier gebeurt.
Als je ouder bent dan 18 jaar komt bezit voor persoonlijk gebruik niet voor de rechtbank, tenzij er verzwarende omstandigheden zijn.
Persoonlijk gebruik:
- maximum drie gram cannabis
- de teelt van één vrouwelijke cannabisplant

Verzwarende omstandigheden zijn:
- als je de openbare orde verstoort
- als je drugs gebruikt waar minderjarigen bij zijn
- als je gebruik problematisch is

Bij bezit voor eigen gebruik, maakt de politie een vereenvoudigd proces-verbaal op en neemt eventueel de cannabis in beslag. Bij verzwarende omstandigheden maken ze een gewoon proces-verbaal op en kan dit wel naar de rechtbank gaan.
Let wel: in bepaalde steden, gemeenten of op bepaalde festivals kan je een geldboete krijgen, zelfs wanneer je minder dan een gebruikshoeveelheid op zak hebt.

7. Je kan vervolgd worden wanneer leden cannabis gebruiken op een buitenlands kamp.

a. waar
b. niet waar

Antwoord b: waar
In de omringende landen is cannabis ondanks verschillen in de drugwetgeving even illegaal als in België. Wees steeds voorbereid en maak op voorhand duidelijke afspraken over alcohol en drugs. Gebruik hiervoor de 'Zot op kamp gids'[11]. Communiceer deze afspraken voor je op kamp vertrekt naar alle leden, ouders en medeleid(st)ers.

8. Mag de politie een huiszoeking doen in onze jeugdlokalen?
a. ja
b. nee

Antwoord a: ja
Als de jeugdlokalen beschouwd worden als publiek toegankelijke plaats met een openbaar karakter voor leden, bezoekers en ouders, dan heeft de politie geen huiszoekingsbevel nodig. Toch zal men in de praktijk vaak een huiszoekingsbevel vragen om problemen te vermijden. Wanneer enkel leden toegang hebben tot het lokaal en hier controle op wordt gedaan, dan wordt het lokaal als een niet publieke toegankelijke plaats beschouwd en kan de politie niet zomaar binnenvallen.

9. Pokeren voor geld is legaal.

a. Nee, pokeren is nooit legaal
b. Ja, wanneer het in een besloten groep of onder de vorm van een toernooi gespeeld wordt
c. Ja, wanneer het plaatsvindt in een door de Kansspelcommissie erkende spelinrichting.

Antwoord c: Ja, wanneer het in een door de Kansspelcommissie erkende spelinrichting plaatsvind. Pokeren in groep of onder de vorm van een toernooi is illegaal. Met uitzondering wanneer het plaatsvindt in een (door de Kansspelcommissie) erkende spelinrichting of wanneer de maximale inzet bij een spel niet hoger is dan 22 eurocent en wanneer de winst niet hoger is dan € 6,20 euro.

10. Kan je een bezoeker van een fuif fouilleren?

a. ja
b. nee

Antwoord b: nee
De wet is duidelijk: enkel politie en erkende professionele bewakingsagenten mogen fouilleren. Bezoekers of leden controleren op zoek naar drugs, is door de wet verboden. Medewerkers van de bewakingsploegop een evenement of een fuif mogen personen die de plaats willen binnenkomen echter wel oppervlakkig controleren, als ze voldoen aan de wettelijke voorwaarden om een dergelijke controle uit te voeren (o.a. pas na uitdrukkelijke toestemming van de burgemeester, …) (wet op bewakings- en beveiligingsondernemingen[12]). Doel is dan te voorkomen dat personen wapens of andere gevaarlijke voorwerpen mee naar binnen nemen.

[11] Raadpleeg de Zot op kamp-gids op http://www.drugsinbeweging.be/kamp/.
[12] Wet tot regeling van de private en bijzondere veiligheid (2017, 31 oktober). Geraadpleegd op 6 september 2018, van https://vigilis.ibz.be/upload/documents/2017-10-02%20Wet%20private%20veiligheid.pdf

11. Wodka Red Bull mag je schenken aan:

a. jongeren onder de 16 jaar
b. jongeren onder de 18 jaar
c. jongeren ouder dan 18 jaar

Antwoord c: jongeren ouder dan 18 jaar
Alcoholhoudende dranken (zoals bier en wijn, …) mogen volgens de wet niet verkocht, geschonken of aangeboden worden aan jongeren onder zestien jaar. Hetzelfde geldt voor sterkedrank aan -18-jarigen. Cocktails zoals wodka-Red Bull en mixdranken zoals breezers, bevatten sterkedrank (zoals rum of wodka) en behoren dus tot die categorie. Ze mogen niet geschonken worden aan jongeren onder de 18 jaar.
Wanneer iemand alcohol wil kopen, mag je de jongere vragen te bewijzen dat hij ouder is dan zestien (wijn en bier) of achttien (sterkedrank) jaar. Schenk dus enkel alcohol en sterkedrank aan personen die hun leeftijd bewijzen (geen leeftijdsbewijs = geen alcohol). Ook al zegt de wet dat je alcohol (bier, wijn) mag drinken vanaf je 16 jaar, voor minderjarigen is het beste advies om helemaal niet te drinken tot ze 18 zijn. Belangrijk om te weten: controles gebeuren door zowel politie als gezondheidsinspecteurs van de overheid. Boetes kunnen oplopen tot 18.000 euro.

12. Een leider/jeugdhuismedewerker die een joint doorgeeft aan zijn leden of bezoekers kan hiervoor bestraft worden.

a. ja, zelfs als de ander de joint niet aanraakt, kan hij worden vervolgd
b. neen, hij kan niet worden vervolgd
c. ja, maar de ander moet de joint aanraken

Antwoord a: ja, zelfs als de ander de joint niet aanraakt, kan hij worden vervolgd
Cannabis roken in aanwezigheid van minderjarigen op zich is een verzwarende omstandigheid, net als het aanzetten tot gebruik. Een leider of jeugdhuismedewerker die een joint rookt in de nabijheid van minderjarigen, doorgeeft of zelfs maar presenteert, kan daarvoor bestraft worden. Zelfs als de ander de joint niet aanraakt. Denk daarbij ook aan het imago van je jeugdbeweging of jeugdhuis. Zeker ouders baseren hun beeldvorming over jou en je jeugdbeweging/-vereniging of jeugdhuis op zo'n momenten.

13. Je ziet dat een lid/bezoeker een joint rookt in het bijzijn van andere leden of bezoekers (maar zij roken niet mee). Je vermoedt dat dit nog nooit eerder is voorgevallen, maar je bent wel verplicht om dit aan te geven.

a. waar
b. niet waar

Antwoord b: niet waar
Als iemand drugs gebruikt in je lokalen, dan heb je, volgens de wet, 'een lokaal ter beschikking gesteld voor druggebruik'. Dat is strafbaar. Meer nog, uiteindelijk kan je jeugdhuis of jeugdlokaal door de strafrechter gesloten worden. Je mag dus als leid(st)er of jeugdhuismedewerker niet toelaten dat iemand illegale drugs gebruikt, want dan ben je zelf strafbaar. Maar dat wil niet zeggen dat je verplicht bent om daarvan direct aangifte te doen bij de politie. Enkel als je rechtstreeks getuige bent van het *dealen* van drugs, ben je wettelijk verplicht om die persoon aan te geven.
Een vermoeden of iets dat je verteld wordt door iemand anders is onvoldoende om een aangifte te doen. Veel zal afhangen van de juiste omstandigheden: over welke drug gaat het, hoe veel en hoe vaak gebruikt hij/zij, valt erover te praten of niet, …

Dat er geen meldingsplicht is, wil niet zeggen dat je helemaal niet hoeft te reageren. Reageer duidelijk naar het lid of de bezoeker toe: cannabis op zak hebben is strafbaar, zowel voor minder- als voor meerderjarigen. Herhaal de regels en geef aan waarom drugs niet thuishoren in jullie vereniging. Bespreek met de leiding/jeugdhuismedewerkers welke sancties er volgen.

14. Je vermoed dat een lid/bezoeker erg dronken is. Hij/zij vraagt nog een pintje.

a. Je geeft hem een pintje. Eén pintje zal wel geen kwaad kunnen.
b. Je schenkt hem een glas water of frisdrank in.
c. Je schenkt hem de hele avond geen drank meer.
d. Hij is zelf verantwoordelijk voor zijn daden dus geef je hem een pintje.

Antwoord b: je schenkt hem een glas water of frisdrank in.
Alcohol schenken aan iemand die zichtbaar in staat van dronkenschap verkeert, is bij wet verboden. Als de dronken persoon na de fuif of het evenement schade aan een derde aanricht, of een ongeluk veroorzaakt, kan er een vergoeding worden geëist. Je bent verplicht de toestand van dronkenschap na te gaan. Wees alert voor volgende signalen: glazige ogen, grote pupillen, lallende spraak, misselijkheid, verwardheid, snelle ademhaling, …

Wanneer iemand een glas te veel op heeft, laat je hem/haar best water drinken. Geen halve liter in één keer, maar wel met mondjesmaat. Gaat iemand serieus boven zijn/haar theewater? Laat hem/haar dan niet zomaar alleen. Laat hem/haar de roes uitslapen en luister regelmatig of hij/zij nog ademt. Controleer het bewustzijn en verlaag het stikgevaar bij overgeven door hem/haar in stabiele zijligging te leggen. Zorg ervoor dat hij/zij veilig is en dus zeker niet buiten ligt (gevaar voor onderkoeling of voor ongeluk). Verwittig de hulpdiensten als je ongerust bent of als hij/zij bewusteloos wordt.

NABESPREKING

- Zijn er vragen die de deelnemers zijn bijgebleven of onderwerpen die bij de deelnemers vragen oproepen?

DOELSTELLING 5 - Informeren over alcohol en drugs

5.1 Eén minuut[13]

Doelgroep

- Jeugdbeweging en- vereniging
- Jeugdhuis

Doelstelling

- Thema's alcohol, drugs en gokken introduceren
- Zicht krijgen op de algemene kennis van de deelnemers over deze thema's

Duur

- 5 - 10 minuten

Materiaal

- Papier
- Schrijfgerei (1 balpen per deelnemer)

Locatie

- Indoor

Beschrijving

Iedere deelnemer krijgt één minuut de tijd om zoveel mogelijk woorden te noteren die hem of haar doen denken aan het thema 'alcohol, drugs of gokken'. Na één minuut stopt iedereen met schrijven en overlopen de deelnemers één voor één hun woorden. Blijft er een woord op je lijstje over dat niemand anders heeft? Leg dan uit wat de link is met alcohol, drugs en/of gokken en verdien een punt.

Nabespreking

- Zijn er woorden die niet door iedereen gekend zijn?
  Verduidelijk de woorden over 'alcohol en drugs' met behulp van het Drugs ABC op www.druglijn.be. Hier vind je per drug (cannabis, alcohol, …) info over effecten, risico's, wetgeving en meer. Ga na waar de deelnemers de meeste kennis over hebben.

[13] Gebaseerd op 'Één minuut' uit de werkvormendatabank van De Ambrassade.

5.2 Feit of fabel[14]

Doelgroep

- Jeugdbeweging en- vereniging
- Jeugdhuis

Doelstelling

- Vergroten van algemene kennis en productinformatie (werking, effecten en risico's) over alcohol en andere drugs.
- Vergroten van algemene kennis rond gokken

Duur

- 30 – 45 minuten

Materiaal

- Druk de feiten en fabels eventueel in het groot af

Locatie

- Indoor

Beschrijving

Selecteer vooraf de feiten en fabels die aangepast zijn aan de leefwereld van de deelnemers. Verdeel de groep in twee teams en laat per feit of fabel telkens een andere deelnemer van ieder team in het midden van het lokaal staan. Lees voor de deelnemers in het midden één feit of fabel voor.

De twee deelnemers die in het midden staan, beslissen of het om een fabel (niet waar) of om een feit (waar) gaat. Wanneer de deelnemer denkt dat het om een fabel gaat, tikt die de rechtermuur aan, denkt de deelnemer dat het een feit is (waar), dan tikt die de linkermuur aan. Wie kent de feiten en wie ontmaskert de fabels? Vraag de deelnemer die als eerste de muur tikt waarom hij of zij dat antwoord geeft, de andere leden van het team mogen hem of haar helpen. Klopt het antwoord, dan krijgt het team een punt. Heeft de deelnemer die als eerste de muur aantikt een foutief antwoord, dan gaat het punt naar het andere team.

[14] Gebaseerd op 'Feit of fabel' uit 'Vroeginterventie via groepswerking met jonge druggebruikers', VAD, 2008

Feiten en fabels:

Overloop na ieder ‘feit of fabel’ het juiste antwoord en geef meer uitleg.

ALCOHOL

1. Alcohol is een opwekkend middel.

FABEL: Alcohol is een verdovend middel. Alcohol heeft een verdovend effect op de hersenen die ons gedrag en onze emoties controleren. Door een kleine hoeveelheid alcohol kan je zo toch stoutmoediger, actiever of zelfs agressief worden, maar ook zorgeloos, rustig, kalm, slaperig, ontspannen en onverschillig.

2. Zwarte koffie helpt om te ontnuchteren.

FABEL: Er bestaat geen enkel middeltje dat helpt om sneller nuchter te worden**.** Ook het drinken van koffie verandert niets aan de alcoholverwerking. De (gezonde) lever doet er ongeveer anderhalf uur over om een standaardglas alcohol af te breken, en er is niets wat dat kan versnellen.
Koffie verdrijft wel de slaperigheid en vergroot de alertheid. Omwille van de grotere alertheid acht je jezelf bijvoorbeeld beter in staat om met de auto te rijden, terwijl dat in de praktijk niet klopt.

3. Een glaasje rode wijn voor het slapen gaan, helpt voor een goede nachtrust.

FABEL: Alcohol is geen goede slaapmuts. Alcohol helpt je sneller in slaap vallen en zorgt ervoor dat je in de eerste helft van de nacht beter slaapt. In de tweede helft van je nachtrust zorgt alcohol er net voor dat je minder diep slaapt en je sneller wakker wordt. Wie veel alcohol drinkt, kan op lange termijn slaapproblemen ontwikkelen.
Alcohol vermindert bovendien significant de droomslaap (REM-slaap) die je helpt om indrukken te verwerken. Je slaapt dus misschien wel lang, maar je bent helemaal niet uitgerust en fris.

4. Een pint bier bevat evenveel alcohol als een shot jenever.

FEIT: Een pint bier, een glas wijn en een glaasje sterkedrank (bijvoorbeeld een shot jenever) bevatten elk evenveel pure alcohol (± 10 gram). Dit noemt men een ‘standaardglas’.

Streekbieren vormen hierop een uitzondering. Doordat het alcoholgehalte hoger is en het glas groter (33cl), bevatten ze meer alcohol. Tot 2,5 keer meer.

Sterkedranken met een alcoholpercentage tussen 20% en 30% worden wel het snelst opgenomen in de bloedbaan. Let dus op: ook al bevat een shot jenever evenveel pure alcohol (± 10 gram) als een gewoon glas bier, de jenever van +/- 35% zal sneller worden opgenomen in het bloed dan het bier, waardoor je sneller dronken bent.

Bij het schenken in privésfeer (zoals thuis) worden de glazen meestal goed vol geschonken, uiteraard zit er dan meer alcohol in en spreekt men niet meer over een standaardglas.

5. Tijdens de zwangerschap kan alcohol schadelijk zijn voor het ongeboren kind.

FEIT: Tabak, drank, drugs en pillen betekenen altijd een risico voor een ongeboren kindje. Er is geen veilige grens. Daarom is elk gebruik af te raden zodra je probeert zwanger te worden. Wat de gezondheidsrisico's precies zijn, hangt af van meerdere factoren. Zo verschillen de gevaren van alcohol, tabak en de andere drugs. Ook hoeveel en hoe regelmatig je als zwangere vrouw gebruikt, is van belang. Het risico neemt toe als je verschillende middelen tegelijk gebruikt

6. 17-18-jarige leerlingen uit het secundair onderwijs drinken meer alcohol dan 10 jaar geleden.

FABEL: Volgens de VAD-leerlingenbevraging[15] daalt het regelmatig alcoholgebruik bij laatstejaars (17-18 jarigen) in de voorbije tien jaar van 46% in 2005-2006 naar 31% in 2015-2016.

7. Bier is goed voor de dorst

FABEL: Alcohol heeft een vochtafdrijvend effect. Alcohol stimuleert de nieren, waardoor je meer moet plassen en je meer vocht verliest dan er binnenkomt. Heb je te veel gedronken? Dan zorgt het vochtafdrijvend effect van alcohol voor die befaamde nadorst. Dan toch maar een watertje als je dorst hebt?

<u>DRUGS</u>

1. Als je cannabis gebruikt, ben je minder vruchtbaar.

FEIT: Het gebruik van cannabis zorgt voor een daling van de vruchtbaarheid gedurende de periode waarin je cannabis gebruikt. Je bent met andere woorden *verminderd vruchtbaar*, niet *onvruchtbaar*. Dat effect is tijdelijk en omkeerbaar. Cannabis als voorbehoedsmiddel gebruiken, is dan ook geen goed idee.

2. Alle jongeren gebruiken wel eens cannabis.

FABEL: Uit de VAD-leerlingenbevraging[16] (2015-2016) blijkt dat de overgrote meerderheid van de jongeren (85,4%) (12-18 jaar) nog nooit cannabis heeft gebruikt.

---

[15] De VAD-leerlingenbevraging onderzoekt jaarlijks op Vlaams niveau het middelengebruik (tabak, alcohol, illegale drugs, psychoactieve medicatie, gokken en gamen) in het secundair onderwijs. De Paepe, N., Geirnaert, M., Van Damme, J. (2017). VAD-Leerlingenbevraging. In het kader van een drugbeleid op school. Syntheserapport 2015-2016. Brussel: VAD

[16] De VAD-leerlingenbevraging onderzoekt jaarlijks op Vlaams niveau het middelengebruik (tabak, alcohol, illegale drugs, psychoactieve medicatie, gokken en gamen) in het secundair onderwijs. De Paepe, N., Geirnaert, M., Van Damme, J. (2017). VAD-Leerlingenbevraging. In het kader van een drugbeleid op school. Syntheserapport 2015-2016. Brussel: VAD

3. **Zelfs als je een beetje wiet op zak hebt, ben je strafbaar.**

FEIT: Cannabis behoort net zoals cocaïne, cannabis, xtc, … tot de illegale drugs (bij wet verboden) in België. Cannabis dus verboden, zowel voor minder- als meerderjarigen. Dit betekent dat je geen cannabis in je bezit mag hebben, verkopen, invoeren, produceren of gebruiken.
Als je jonger bent dan 18 jaar en je wordt betrapt met drugs, dan maakt de politie een proces-verbaal op en bezorgt dit aan het parket. Ook je ouders worden op de hoogte gebracht. Bij het parket wordt beslist wat er met het dossier gebeurt.
Als je ouder bent dan 18 jaar komt bezit voor persoonlijk gebruik niet voor de rechtbank, tenzij er verzwarende omstandigheden zijn.
Persoonlijk gebruik:

- maximum drie gram cannabis
- de teelt van één vrouwelijke cannabisplant

Verzwarende omstandigheden zijn:

- als je de openbare orde verstoort
- als je drugs gebruikt waar minderjarigen bij zijn
- als je gebruik problematisch is

Bij bezit voor eigen gebruik, maakt de politie een vereenvoudigd proces-verbaal op en neemt eventueel de cannabis in beslag. Bij verzwarende omstandigheden maken ze een gewoon proces-verbaal op en kan dit wel naar de rechtbank gaan. Let wel: in bepaalde steden, gemeenten of op bepaalde festivals kan je een geldboete krijgen, zelfs wanneer je minder dan een gebruikshoeveelheid op zak hebt.

Medicinale cannabis (Sativex®) is een uitzondering op de regel en kan enkel onder strikte voorwaarden worden voorgeschreven door een neuroloog.

In het verkeer geldt er een nultolerantie wat betreft cannabisgebruik.

4. **Cannabis is ongevaarlijk, want je geraakt er niet aan verslaafd.**

FABEL: Wie cannabis gebruikt, kan verslaafd geraken. Het risico op verslaving wordt groter naarmate je grotere hoeveelheden gebruikt, gedurende een langere tijd en vaker. Hoe jonger je begint met cannabis, hoe groter de kans op verslaving.

5. **Als je voorzichtig omspringt met drugs, kan er niks gebeuren.**

FABEL: Elk gebruik van psychoactieve middelen, of het nu om tabak, alcohol of illegale drugs gaat, houdt risico's in.

6. **Meer dan 10% van de jongeren gebruikte het laatste jaar een andere illegale drug dan cannabis (bijvoorbeeld xtc, cocaïne).**

FABEL: Volgens de VAD-leerlingenbevraging[17] gebruikten zo goed als alle jongeren (12-18 jaar) (97%) nog nooit een andere illegale drug dan cannabis.

[17] De VAD-leerlingenbevraging onderzoekt jaarlijks op Vlaams niveau het middelengebruik (tabak, alcohol, illegale drugs, psychoactieve medicatie, gokken en gamen) in het secundair onderwijs. De Paepe, N., Geirnaert, M., Van Damme, J. (2017). VAD-Leerlingenbevraging. In het kader van een drugbeleid op school. Syntheserapport 2015-2016. Brussel: VAD

GOKKEN

1. Poker is volgens de Belgische wet een kansspel.

FEIT: Poker is volgens de Belgische wet een kansspel. Veel mensen denken dat pokeren eerder een behendigheidsspel dan een kansspel is, maar dat klopt niet. Bij poker is er inderdaad een mogelijkheid om je kansen te berekenen en om je tactiek aan te passen aan de omstandigheden. Dat geeft de indruk dat je het spel kan leren en dat het minder verslavend is dan andere gokspelen. Maar dat maakt pokeren nog geen behendigheidsspel.

Elk spel met een geldinzet waarbij winst of verlies mee bepaald wordt door toeval, wordt beschouwd als een kansspel. Bij pokeren is dit wel degelijk het geval, want de kaarten worden volgens toeval gedeeld. Kaart- of gezelschapspelen, zoals poker, uitgeoefend buiten een kansspelinrichting met een maximum inzet van € 0,22 en een maximum winst van € 6,2 vallen niet onder de kansspelwet. Het is dus zeker aan te raden dat als een vereniging een pokertornooi met geringe inzet wil organiseren, ze dan contact opneemt met de gemeente, politiediensten en/of Kansspelcommissie.

2. Vanaf 18 jaar mag je gokken in casino's en speelautomaathallen.

FABEL: De kansspelwet spreekt over een leeftijdsbeperking van 21 jaar voor casino's en speelautomaathallen (zowel offline als online).

3. Een jaarlijkse bingoavond om geld in te zamelen voor de nieuwe gebouwen van de jeugdvereniging valt niet onder de kansspelwet.

FEIT: Spelen zoals bijvoorbeeld een bingoavond die occasioneel en maximum vier keer per jaar worden ingericht door een plaatselijke vereniging (bijvoorbeeld jeugdvereniging) ter gelegenheid van een bijzondere gebeurtenis (bijvoorbeeld renovatie gebouwen) of door een feitelijke vereniging met een sociaal liefdadig doel **vallen niet onder de kansspelwet.** Dit klopt alleen als er maar een beperkte inzet gevraagd wordt, en het de gokker slechts een voordeel van geringe waarde kan opleveren.

4. Aan gokken kan je niet verslaafd worden.

FABEL: Ook al wordt er bij gokken niet echt een middel gebruikt, toch kan er net zoals bij alcohol of drugs afhankelijkheid (of een verslaving) ontstaan. Gokken kan zo spannend en opwindend zijn dat je alles om je heen vergeet en als het ware in een roes terechtkomt. Gaandeweg kan die kick belangrijker worden dan het winnen of verliezen. Zo kan iemand geestelijk afhankelijk worden. Dit kan een impact hebben op verschillende levensdomeinen, zoals werk, school, je relatie en gezondheid, ...

NABESPREKING

Na afloop sta je stil bij de meest frappante feiten en fabels.

- Zijn er nog andere fabels of feiten die jullie kennen, zo ja welke? Som ze op en bespreek ze in groep.
- Zijn er fabels of feiten waarvan je overtuigd was dat ze juist/onjuist waren?

5.3 De slimste mens ter wereld

Doel

- Vergroten van algemene kennis en productinformatie (werking, effecten en risico's) over alcohol en andere drugs.
- Vergroten van algemene kennis rond gokken

Duur

- 30 minuten

Materiaal

- Antwoordkaartjes met A, B, C of D (evenveel kaartjes als er groepen zijn)
- Pingpongballetje
- Scorebord

Locatie

- Indoor/outdoor

Beschrijving

Welke deelnemers kunnen zich uitroepen tot 'De slimste mens ter wereld' in de 3-6-9 ronde? Kies 15 vragen die het dichtst aanleunen bij de leefwereld van je deelnemers. Verdeel de deelnemers over drie teams. Laat elk team een originele groepsnaam bedenken. Bepaal aan het begin van het spel de volgorde van de teams: wie is als eerste aan de beurt en mag als eerste antwoorden op de quizvragen? Doe dit aan de hand van het **pingpongspel**.

Het Pingpongspel

Alle deelnemers gaan plat op hun buik liggen, zodat er een gesloten cirkel ontstaat. Alle teamleden (team 1,2,3) liggen door elkaar, met in het midden een pingpongballetje. Na het startschot blaast iedereen het balletje weg. Als je wordt geraakt, of je laat het balletje bij jouw lichaam uit de cirkel ontsnappen, dan verlaat jouw team de cirkel. Het team waarvan als eerste één deelnemer uit de cirkel ligt wordt groep 3, het volgende team dat geraakt wordt, wordt groep 2. Het team waarvan geen enkele deelnemer werd geraakt, wordt groep 1 en begint als eerste in de quiz met het beantwoorden van quizvragen.

De 'Slimste mens ter wereld'-quiz

Elke derde vraag (vraag 3, 6, 9, 12 en 15) levert 5 punten op voor het team dat correct op de vraag kan antwoorden. Na het voorlezen van de quizvraag denkt ieder team afzonderlijk na over het mogelijke antwoord op de vraag. Hierbij krijgen alle teams bedenk- en discussietijd. Groep 1, de groep die het pingpongspel won, steekt als eerste hun antwoord (A-, B-, C- of D-kaartje) omhoog. Bij een foutief antwoord, antwoordt de volgende groep (groep 2). Als zij het antwoord ook niet weten, antwoord groep 3. De groep die het juiste antwoord weet, blijft aan de beurt tot ze foutief antwoorden.

Vraag aan de groepen waarom ze dit antwoord geven. Hou de punten bij op een scorebord.

Bekijk als begeleider op voorhand welke vragen je zal stellen. Maak een inschatting van de thema's die deel uitmaken van de leefwereld van je deelnemers. Zijn er vragen over bepaalde thema's die volgens jou minder geschikt zijn? Haal ze uit de quiz.

ALCOHOL

1. Alcohol is een ...

A. oppeppend middel
B. verdovend middel
C. hallucinogeen

Antwoord B: verdovend middel
Extra info: Alcohol heeft een verdovend effect op de hersenen. Zo kan het zijn dat je door een kleine hoeveelheid alcohol toch stoutmoediger, actiever of zelfs agressief wordt, maar je kan er ook zorgeloos, rustig, kalm, slaperig, ontspannen en onverschillig van worden. Als je veel drinkt, vermindert je reactievermogen. Je hoort en ziet minder scherp, maar je zelfvertrouwen neemt misleidend toe. Daardoor ga je vaak risico's nemen, bijvoorbeeld rijden onder invloed van alcohol met de wagen in het verkeer.

2. Wanneer je bij koud weer alcohol drinkt:

A. Stijgt je lichaamstemperatur
B. Daalt je lichaamstemperatuur

Antwoord B: je lichaamstemperatuur daalt
Extra info: Een shotje op de kerstmarkt, een glaasje jenever bij de schaatsbaan. Als je temperatuur daalt, lijkt alcohol erbij te horen als opwarmertje. Zo'n borrel drinken, kan je enkel een warme gloed geven. Omdat alcohol een verdovende stof is, gaat je lichaam ontspannen en gaan je bloedvaten verwijden (de aders gaan open) en zo gaat er meer lichaamswarmte verloren (daling van de lichaamstemperatuur).

3. Alcohol beschadigt je hersenen.

A. waar
B. niet waar

Antwoord A: waar
Extra info: Ja, alcoholgebruik veroorzaakt schade aan de hersenen. Bij overmatig en bij langdurig alcoholgebruik functioneren de hersenen geleidelijk aan minder goed en leidt dit tot het krimpen van de hersenen, concentratie- en geheugenstoornissen, ... Vooral het kortetermijngeheugen krijgt het zwaar te verduren.

4. Een wijntje of biertje voor het slapengaan zorgt voor een betere nachtrust.

A. waar
B. niet waar

Antwoord B: niet waar
Extra info: Alcohol helpt je sneller in slaap vallen en zorgt ervoor dat je in de eerste helft van de nacht beter slaapt. In de tweede helft van je nachtrust zorgt alcohol er net voor dat je minder diep slaapt en je sneller wakker wordt. Wie veel alcohol drinkt, kan op lange termijn slaapproblemen ontwikkelen.

Alcohol vermindert bovendien significant de droomslaap (REM-slaap) die je helpt om indrukken te verwerken. Je slaapt dus misschien wel lang, maar je bent helemaal niet uitgerust en fris.

5. In alcohol zitten dezelfde voedingsstoffen als in gewone voeding. Als je veel drinkt, kan je dus ook zonder bezwaar minder eten.

A. waar
B. niet waar

Antwoord B: niet waar
Extra info: Alcoholische dranken zijn niet voedzaam. In alcohol zitten veel calorieën, maar dit zijn 'lege' calorieën. Deze calorieën worden niet omgezet in glycogeen, wat je nodig hebt om energie uit te putten. Ze worden daarentegen omgezet in vetten, waardoor de vetopslag in het lichaam verhoogt. Alcohol verhindert je lichaam daarbij om voedingsstoffen als proteïnen, mineralen en vitaminen op te nemen uit voedsel. Dit zijn noodzakelijke voedingsmiddelen die je lichaam nodig heeft.
Bovendien zal een overmatige drinker vaak minder eten, omdat het drinken van alcohol de eetlust doet dalen. Door de eenzijdige samenstelling van alcoholische dranken kan alcohol leiden tot ernstige tekorten aan eiwitten en vitaminen. Ga dus in geen geval maaltijden overslaan voor alcohol.

6. Waarover kan je De Druglijn contacteren?
A. Alcohol en drugs
B. Illegale drugs
C. Alcohol, drugs en medicatie
D. Alcohol, drugs, medicatie, gamen en gokken

Antwoord D: Alcohol, drugs, medicatie, gamen en gokken
Extra info: Je kan De DrugLijn anoniem contacteren via https://www.druglijn.be/ of **bel 078 15 10 20** voor concrete informatie, een eerste advies, hulp of preventie rond de thema's alcohol, drugs, medicatie, gamen en gokken. De Druglijn luistert zonder taboe of oordeel, anoniem naar je verhaal.

7. Een glaasje wijn drinken tijdens de zwangerschap kan geen kwaad.

A. waar
B. niet waar

Antwoord B: niet waar
Extra info: Tabak, drank, drugs en pillen betekenen altijd een risico voor een ongeboren kindje. Er is geen veilige grens. Daarom is elk gebruik af te raden zodra je probeert zwanger te worden. Wat de gezondheidsrisico's precies zijn, hangt af van meerdere factoren. Zo verschillen de gevaren van

alcohol, tabak en andere drugs. Ook hoeveel en hoe regelmatig je als zwangere vrouw gebruikt, is van belang. Het risico neemt toe als je verschillende middelen tegelijk gebruikt.

8. Wat doe je wanneer iemand té veel heeft gedronken?

A. Laat hem/haar niet alleen. Roes laten uitslapen en regelmatig checken of hij/zij nog ademt.
B. Controleer het bewustzijn. Is hij/zij bewusteloos? Verwittig de hulpdiensten. Verlaag het stikgevaar bij overgeven door hem/haar in de stabiele zijligging te leggen.
C. Zorg dat hij/zij veilig ligt en dus zeker niet buiten ligt (gevaar voor onderkoeling of ongeluk). Ben je ongerust? Verwittig de hulpdiensten.
D. <u>Alle bovenstaande antwoorden zijn juist</u>

Antwoord D: Alle bovenstaande antwoorden.
Wanneer iemand een glas te veel op heeft, laat je hem/haar best water drinken. Geen halve liter in één keer, maar wel met mondjesmaat. Gaat iemand serieus boven zijn/haar theewater? Laat hem/haar dan niet zomaar alleen. Laat hem/haar de roes uitslapen en luister regelmatig of hij/zij nog ademt. Controleer het bewustzijn en verlaag het stikgevaar bij overgeven door hem/haar in stabiele zijligging te leggen. Zorg ervoor dat hij/zij veilig is en dus zeker niet buiten ligt (gevaar voor onderkoeling of voor ongeluk). Verwittig de hulpdiensten als je ongerust bent of als hij/zij bewusteloos wordt.

9. Vanaf hoeveel promille alcohol in het bloed, is het rijden met de fiets strafbaar?

A. 0,6 promille
B. 0,7 promille
C. <u>0,5 promille</u>
D. 0,4 promille

Antwoord C: 0,5 promille
Extra info: De verkeerswetgeving bepaalt dat rijden met de wagen, de motorfiets, de brommer of de fiets, met meer dan 0,5 promille alcohol in het bloed strafbaar is. Reden? Als je alcohol drinkt, rij je minder goed, ook al voel je je prima. Je reageert trager en ziet niet meer duidelijk wat er in je omgeving gebeurt. Het wordt ook moeilijker om andere weggebruikers op tijd op te merken. Zelfs wanneer je met de fiets rijdt, kan dit voor gevaarlijke situaties zorgen.

10. Bier is goed tegen de dorst.

A. Ja, want bier bestaat uit +/- 90% water
B. <u>Neen, je krijgt er meer dorst van</u>

Antwoord B: neen, je krijgt er meer dorst van
Extra info: Een frisse pint kan je dorstgevoel tijdelijk doen afnemen, maar wanneer je veel pinten drinkt, krijg je net meer dorst. Alcohol stimuleert de nieren waardoor je meer moet plassen en je meer vocht verliest dan er binnen komt. Heb je te veel gedronken? Dan zorgt het vochtafdrijvend effect van alcohol voor die befaamde nadorst.

11. Het is verboden om alcohol te schenken aan dronken personen.

A. Neen, elk individu ouder dan 18 jaar (meerderjarig) is zelf verantwoordelijk voor zijn eigen drinkgedrag.
B. <u>Ja, je overtreedt de wet en je kan aansprakelijk worden gesteld</u>

Antwoord B: ja, je overtreedt de wet en je kan aansprakelijk worden gesteld

Extra info: Als je alcohol schenkt aan iemand die zich in dronken toestand bevindt, overtreed je de wet op de beteugeling van dronkenschap en kan je aansprakelijk gesteld worden als hij of zij een ongeval veroorzaakt. Ook als organisator van een fuif ben je verantwoordelijk wanneer je barmedewerkers alcohol schenken aan dronken fuifgangers. Een bordje met “De organisatie is niet verantwoordelijk voor eventuele ongevallen” verandert daar niets aan.

CANNABIS

1. Cannabisgebruik is legaal.

A. waar

B. niet waar

Antwoord B: niet waar

Extra info: Cannabis is een illegale drug en dus verboden, zowel voor minder- als meerderjarigen. Dit betekent dat je geen cannabis in je bezit mag hebben, verkopen, invoeren, produceren of gebruiken.

Als je jonger bent dan 18 jaar en je wordt betrapt met drugs, dan maakt de politie een proces-verbaal op en bezorgt dit aan het parket. Ook je ouders worden op de hoogte gebracht. Bij het parket wordt beslist wat er met het dossier gebeurt.

Als je ouder bent dan 18 jaar komt bezit voor persoonlijk gebruik niet voor de rechtbank, tenzij er verzwarende omstandigheden zijn.

Persoonlijk gebruik:

- maximum drie gram cannabis
- de teelt van één vrouwelijke cannabisplant

Verzwarende omstandigheden zijn:

- als je de openbare orde verstoort
- als je drugs gebruikt waar minderjarigen bij zijn
- als je gebruik problematisch is

Bij bezit voor eigen gebruik, maakt de politie een vereenvoudigd proces-verbaal op en neemt eventueel de cannabis in beslag. Bij verzwarende omstandigheden maken ze een gewoon proces-verbaal op en kan dit wel naar de rechtbank gaan. Let wel: in bepaalde steden, gemeenten of op bepaalde festivals kan je een geldboete krijgen, zelfs wanneer je minder dan een gebruikshoeveelheid op zak hebt.

2. Aan cannabis kan je verslaafd geraken.

A. waar

B. niet waar

Antwoord A: waar

Extra info: Wie een tijd lang veel en vaak cannabis gebruikt, loopt het risico om verslaafd (afhankelijk) te worden. Dat betekent dat alles meer en meer rond cannabis draait in je leven en dat stoppen moeilijk wordt. Er kan hierbij een tolerantie optreden waardoor je een steeds grotere dosis nodig hebt om hetzelfde effect te bekomen. Bij het stopzetten van cannabisgebruik kunnen zich onthoudingsverschijnselen voordoen zoals: een angstig gevoel, depressieve of sombere stemming, slaapproblemen, maagpijn, zweten, verminderde eetlust of gewichtsverlies,

3. Elke jongere gebruikt wel eens cannabis.

A. waar

B. niet waar

Antwoord B: niet waar

Extra info: Uit de VAD-leerlingenbevraging[18] (2015-2016) blijkt dat de overgrote meerderheid (85,5%) van de 12-18-jarigen nog nooit cannabis heeft gebruikt.

4. Cannabis is tot … na gebruik op te sporen in de urine.

A. Een week
B. Drie weken
C. Enkele maanden
D. Het hangt af van hoeveel en hoe vaak je gebruikt

Antwoord D: Het hangt af van hoeveel en hoe vaak je gebruikt
Extra info: Cannabis is een lange tijd traceerbaar. Hoe meer/vaker je cannabis gebruikt, hoe langer het traceerbaar is. Het duurt een aantal dagen tot weken voordat cannabis compleet uit je lichaam is verdwenen. Afhankelijk van de mate van gebruik kan cannabis tot een paar maanden aantoonbaar zijn in de urine, bloed, speeksel, … bij mensen die vrijwel dagelijks hasj of wiet gebruiken.

5. Van cannabis kan je een overdosis krijgen met de dood tot gevolg.

A. ja, dat is zo
B. neen, dat kan niet

Antwoord B: neen, dat kan niet
Extra info: Een te hoge dosis THC kan een heleboel negatieve gevoelens opwekken, maar kan niet de dood tot gevolg hebben. Met negatieve gevoelens worden bedoeld: daling bloeddruk, paniekaanvallen, hallucinaties (flippen of een zogenaamde 'bad trip'), duizeligheid en misselijkheid, flauwvallen, …

6. Alcohol versterkt het effect van een joint.

A. niet waar, het effect is onvoorspelbaar
B. dat is waar
C. niet waar, het vermindert het effect

Antwoord A: het effect is onvoorspelbaar
Extra info: Plotse misselijkheid en duizeligheid zijn mogelijk als je alcohol en cannabis combineert. De effecten wanneer je drugs combineert met alcohol zijn steeds onvoorspelbaar. Pas dus op: cannabis combineren met alcohol brengt extra risico's met zich mee.

7. Studeren en blowen gaan goed samen.

A. nee, je wordt moe van het blowen
B. nee, je denkt dat het goed gaat, maar je onthoudt moeilijk wat je leert
C. ja, je hebt minder stress
D. ja, door het blowen kan je je beter concentreren

Antwoord B: Nee, je denkt dat het goed gaat, maar je onthoudt moeilijker wat je leert
Extra info: Studeren en blowen gaan niet goed samen. Je concentreren na cannabisgebruik is moeilijk. Door te blowen onthoud je minder goed en neem je informatie minder goed op. Nochtans krijgen veel gebruikers de indruk dat alles veel vlotter gaat, maar dat is schijn. Cannabis heeft een rechtstreekse negatieve invloed op je kortetermijngeheugen, waardoor je slechter presteert (bijvoorbeeld op school). Na het stoppen met gebruiken kunnen deze problemen nog een hele tijd aanhouden.

[18] De VAD-leerlingenbevraging onderzoekt jaarlijks op Vlaams niveau het middelengebruik (tabak, alcohol, illegale drugs, psychoactieve medicatie, gokken en gamen) in het secundair onderwijs. De Paepe, N., Geirnaert, M., Van Damme, J. (2017). VAD-Leerlingenbevraging. In het kader van een drugbeleid op school. Syntheserapport 2015-2016. Brussel: VAD

8. Wat bevat het meeste teer (= een kankerverwekkende stof)?

A. een joint
B. een sigaret
C. beiden ongeveer evenveel

Antwoord A: een joint
Extra info: Het teergehalte van een joint ligt zes tot tien maal hoger dan het teergehalte van tabak in een gewone sigaret, waardoor cannabisrook meer kankerverwekkende stoffen bevat dan het roken van een sigaret.

9. Een joint roken helpt tegen stress

A. waar
B. niet waar

Antwoord B: niet waar
Extra info: Het roken van een joint kan je tijdelijk een ontspannen gevoel geven, maar neemt de oorzaak van je stress niet weg. Daarnaast versterkt cannabis je stemming. Ben je gespannen of gestrest, dan kan het roken van een joint je gespannenheid of stressgevoel versterken.

10. Cannabis roken is gezond, op voorwaarde dat je het met een waterpijp rookt.

A. waar
B. niet waar

Antwoord B: niet waar
Extra info: Een waterpijp koelt de rook af en vermindert op die manier de schade aan je longen door de hitte, maar de hoeveelheid teer en andere kankerverwekkende stoffen in de rook verminderen niet. Hierdoor is zowel het roken van een joint als het roken van cannabis met een waterpijp, erg schadelijk voor je longen.

ANDERE DRUGS

1. Zijn drugs die in de natuur voorkomen gezonder dan drugs die gemaakt worden in laboratoria?

A. ja
B. ja, zolang ze niet bespoten worden met onkruidverdelgers
C. neen

Antwoord C: nee
Extra info: Drugs uit de natuur zijn niet gezonder dan drugs die gemaakt worden in laboratoria.
Het is onmogelijk om de gevaren en risico's van natuurlijke producten eenduidig in te schatten. Bovendien kan de concentratie van de actieve bestanddelen in natuurlijke producten sterk variëren. De oorsprong van een drug (natuurlijk of synthetisch) houdt dus geen enkel verband met de mogelijke risico's of schadelijkheid. De term ‘ecodrugs’ is bovendien misleidend, omdat het beeld ‘natuurlijk, dus gezond’ wordt opgeroepen.

2. De meeste jongeren die ooit een illegale drug gebruikten, kregen die aangeboden door vrienden of bekenden.

A. waar
B. niet waar

Antwoord A: waar

Extra info: Hoe ouder je wordt, hoe groter de kans dat je het gevoel hebt dat je moet meedrinken met je vrienden of dat je in contact komt met drugs. De meeste jongeren krijgen drugs aangeboden door vrienden. Ditzelfde geldt trouwens meestal ook voor de eerste sigaret. Het weigeren van drugs is in deze omstandigheden extra moeilijk omwille van de vriendschapsrelatie en groepsdruk.

Hoe zeg je neen?

Zeg eerlijk dat je geen alcohol wil drinken of drugs wil gebruiken, want…

- je sport veel
- je mag niet van je geloof
- je vindt het niet nodig
- je kan je ook wel zonder amuseren
- je vindt het niet lekker
- je vindt het ongezond of gevaarlijk
- je wil geen problemen thuis, op school in de sportclub of jeugdbeweging
- …

Kom gerust op voor jouw eigen mening. Wie het echt goed met je voorheeft, zal je mening respecteren.

3. Eén xtc-pil per maand kan geen kwaad.

A. waar
B. niet waar

Antwoord B: niet waar
Extra info: Het eenmalig gebruik van xtc brengt verschillende risico's op korte termijn met zich mee. Zo wordt xtc in illegale laboratoria gemaakt. Je weet dus nooit zeker wat de samenstelling en sterkte is. Risico's op korte termijn, zelfs bij eenmalig gebruik, zijn: vermoeidheid, uitdroging en oververhitting, onveilig seksueel gedrag, kans op een overdosis, …

4. Als speed uitgewerkt is, voel je je ...

A. fit
B. blij
C. zelfzeker
D. down

Antwoord D: down
Extra info: Als de roes van speed is uitgewerkt, voel je je moe, depri en down. Daardoor heb je de neiging snel opnieuw te gebruiken, om deze neveneffecten tegen te gaan. Hierdoor kom je gemakkelijk in een vicieuze cirkel terecht.

5. Bij welke drug is oververhitting (van je lichaam) een groot gevaar?

A. Bij alle drugsoorten
B. Xtc
C. cocaïne

Antwoord B: Xtc
Extra info: Xtc verhoogt de hartslag, bloeddruk en lichaamstemperatuur, waardoor je overmatig gaat zweten. De combinatie van een verhoogde lichaamstemperatuur met het dansen in een warme omgeving en het drinken van onvoldoende water, is gevaarlijk. Daardoor kan je lichaam oververhit raken en uitdrogen. Oververhitting zorgt voor hoge koorts, die kan dan weer hartslag en bloeddruk verstoren en bewusteloosheid veroorzaken. Regelmatig afkoelen, rusten, en water, frisdranken of sportdranken drinken kunnen dit helpen voorkomen.

6. Als je speed gebruikt, kan je agressief worden.
A. Niet waar
B. Niet waar, je kan er enkel impulsiever en spraakzamer van worden
C. Waar

Antwoord C: waar
Extra info: Bij het veel of regelmatig gebruik van speed kan agressiviteit voorkomen. Speed verhoogt de adrenaline in je lichaam. Dat lokt een zogenaamde 'fight-or-flight'-reactie uit. Je lichaam bereidt zich dan voor om ofwel te vechten, ofwel op de vlucht te slaan. Speed in combinatie met alcohol versterkt deze reactie, doordat alcohol je remmingen vermindert.

7. Mag je in een jeugdhuis/jeugdvereniging medicatie (bv. pijnstiller) toedienen of geven aan een lid of bezoeker die dit vraagt?
A. Ja, dat mag!
B. Neen, dit is strafbaar
C. Enkel onder strikte voorwaarden (voorschrift van arts of toestemming van ouders/voogd)

Antwoord C: Enkel onder strikte voorwaarden (voorschrift van arts of toestemming van ouders/voogd)
Extra info: Je dient rekening te houden met twee zaken:
1) Niets doen als een kind/jongere ziek is, is strafbaar. Als hierdoor schade wordt berokkend aan de betrokkene, ben je burgerrechtelijk aansprakelijk.
2) Wie geen dokter, apotheker of zorgkundige is, is strafbaar als hij een ander persoon medisch onderzoekt of medicatie voorschrijft of toedient.

Het toedienen van medicatie valt niet onder eerste hulp, en is dus strafbaar. Maar er zijn enkele uitzonderingen:
- Een meerderjarige (+18) mag zichzelf diagnosticeren en zichzelf (niet voorgeschreven) medicatie (zelfmedicatie) toedienen. Dit gebeurt wel op eigen risico.
- Een kind (-18) wordt niet in staat geacht om risico's correct te kunnen inschatten. Tot zijn meerderjarigheid blijft deze onder het gezag van zijn ouders of voogd (art. 371 Burgerlijk Wetboek). Enkel een ouder of voogd (naast een arts) kan bepalen of hij ziek is en hem geneesmiddelen toedienen. Medicatie geven aan een minderjarige is enkel toegelaten als men beschikt over het voorschrift van een arts of de schriftelijke toestemming van een ouder of voogd (wat niet-voorschriftplichtige medicijnen betreft).

8. Wanneer iemand een te hoge dosis van een bepaalde drug inneemt (overdosis) dan:
A. Bel ik Awel
B. Bel ik het Europees noodnummer 112
C. Wacht ik af en laat hem/haar voldoende melk drinken
D. Bel ik De DrugLijn

Antwoord B: Je belt het Europees noodnummer 112
Extra info: Bel het Europees noodnummer bij vermoeden van een overdosis drugs [19]

[19] Het Nederlandse Rode Kruis (2018). *Overdosis drugs of medicijnen.* Geraadpleegd op 7 september 2018 via https://www.rodekruis.nl/ehbo-wat-te-doen-bij/overdosis-drugs-of-medicijnen/

GOKKEN

1. **Volgens de wet is een kansspel een spel waarbij je geld of iets anders inzet en het toeval bepaalt of je wint of verliest.**

A. waar
B. niet waar

Antwoord A: waar
Extra info: Er moet sprake zijn van volgende factoren: inzet, toeval en winst of verlies.

2. **Gokkers kunnen zichzelf de toegang laten verbieden tot casino's, speelhalautomaten en vergunde online kansspelen**

A. Waar
B. niet waar

Antwoord A: waar
Extra info: De wet voorziet dat spelers zich de toegang tot casino's, speelautomatenhallen en vergunde online kansspelen laten verbieden, door hiervoor een aanvraag in te dienen bij de Kansspelcommissie. Ook belanghebbenden, zoals familie, partner/echtgenoot, kunnen zo'n aanvraag doen.

3. **Welke kansspelen houden het meeste risico's in:**

A. Kansspelen die slechts enkele keren per week plaatsvinden
B. Kansspelen die van lange duur zijn voordat de uitslag bekend is
C. Kansspelen die snel op elkaar volgen en van korte duur zijn

Antwoord C: Kansspelen die snel op elkaar volgen en korte duur zijn.
Extra info: De aantrekking van gokken hangt af van de opstelling van het spel. Een belangrijk element hierbij is 'tijd'. Hoe hoger het aantal keren dat een kansspel doorgaat binnen een bepaalde tijdsperiode, hoe riskanter het spel. Denk maar aan een lottotrekking één maal per week, versus bingo op café. Hoe sneller het spel dus opeenvolgend kan gespeeld worden, hoe riskanter.

4. **Jongeren onder de 18 jaar mogen niet deelnemen aan sportweddenschappen, toch zijn er jongeren die gokken of wedden. Hoeveel procent van de 12-17-jarigen nam ooit deel aan sportweddenschappen?**

A. 5%
B. 10%
C. 15%

Antwoord B: 10%
Extra info: Sportweddenschappen werden in het schooljaar 2015-2016 door 9,6% van de bevraagde leerlingen ooit gespeeld (1,4% van de jongeren wedt regelmatig op sport).

5. **Jongeren onder de 18 jaar kennen de wettelijke minimumleeftijd voor het kopen van krasloten.**

A. Ja, bijna 100% van alle jongeren kent de minimumleeftijd
B. Grotendeels, 90% van alle jongeren kent de minimumleeftijd
C. 80% van de jongeren kent de minimumleeftijd

Antwoord C: 80% van de jongeren kent de minimumleeftijd

Extra info: 79,1% van de 12 tot 17 jarigen is op de hoogte hiervan. De groep 12-14-jarigen is minder goed op de hoogte: slechts 70,5% kan de vraag over de wetgeving rond de wettelijke minimumleeftijd correct beantwoorden.
Hoe zit dat nu juist?

- Om een casino te bezoeken of in een speelautomatenhal te mogen spelen, moet je 21 jaar zijn. Elke speler moet zich laten registreren.
- Om op een bingo en op one-ball te mogen spelen (toegankelijk in cafés die hiervoor een vergunning hebben) moet je 18 jaar zijn. Er is geen verplichte registratie van de spelers.
- Wedkantoren zijn toegankelijk voor meerderjarigen (+18 jaar). Weddenschappen boven 1.000 euro moeten geregistreerd worden, net als de spelers die erop gokken.

NABESPREKING

- Zijn er vragen bijgebleven?
- Zijn er onderwerpen die vragen oproepen? Besteed als begeleider tijd aan deze vragen en sta stil bij de antwoorden.

5. Bijlagen

Bijlage A – Scorekaart (één per deelnemer)

Methodiek: Sangria aan de Costa Del Sol

Scorekaart (één per deelnemer)

Situaties	Score (1=minst gevaarlijk, 6= meest gevaarlijk)

Scorekaart (één per deelnemer)

Situaties	Score (1=minst gevaarlijk, 6= meest gevaarlijk)

Scorekaart (één per deelnemer)

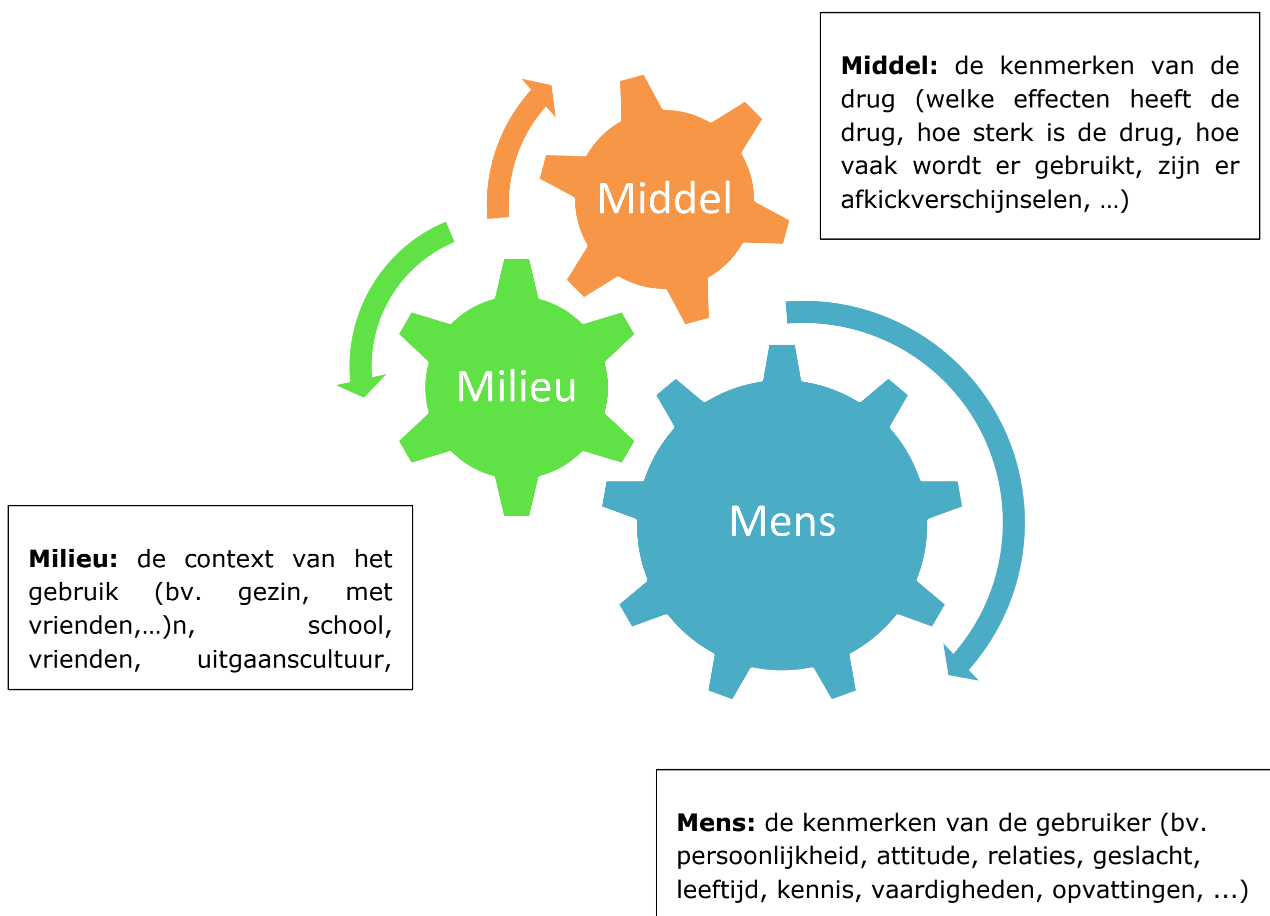
Situaties	Score (1=minst gevaarlijk, 6= meest gevaarlijk)

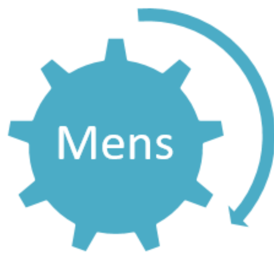
Bijlage B – Mens-middel-milieu (MMM-model)

Methodiek: De slimste mens ter wereld

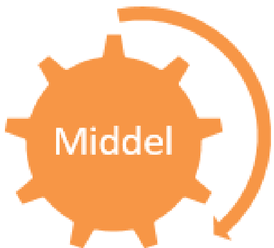
De alcohol- en drugsector maakt al jarenlang gebruik van het 'Mens-Middel-Milieu-model'. Daarmee leggen ze uit hoe het komt dat de ene persoon in de problemen raakt met alcohol of drugs, en de andere niet. Het MMM-model zegt dat alcohol- of druggebruik het gevolg is van een aantal factoren, die elkaar onderling beïnvloeden. Het gaat om een combinatie van eigenschappen van een persoon, de kenmerken van de drug op zich, en de omgeving waarin de persoon gebruikt. Dit noemt **'mens, middel en milieu'**. Deze drie factoren en de interactie ertussen beïnvloeden het druggebruik, de evolutie in het gebruik en of iemand al dan niet problematisch zal gebruiken.

(Problematisch gebruik): MMM-interactie

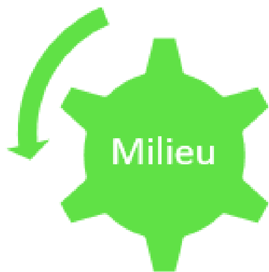

MENS Heel wat mensen proberen wel eens een drug: een sigaret, bier of een glas wijn, een joint, … Klassieke motieven hiervoor zijn nieuwsgierigheid, willen experimenteren, risico's willen nemen, erbij willen horen, om zich goed te voelen, protesthouding, verveling, ... Meestal is dit geen probleem en blijft het gebruik beperkt. Maar ook éénmalig gebruik van drugs is niet zonder risico. De individuele kenmerken van een persoon kunnen ertoe bijdragen dat het beperkte druggebruik overgaat in regelmatig gebruik of zelfs misbruik.

MIDDEL Sommige drugs zijn verslavender dan andere, of hebben een sterker effect dan andere. Er zijn legale en illegale drugs. Bij sommige middelen kan je sneller tolerantie ontwikkelen dan bij andere. Er hangt ook veel af van hoeveel, hoe vaak en soms zelfs de manier waarop gebruikt wordt.

MILIEU Alcohol- en ander druggebruik zijn cultuurgebonden. De westerse cultuur is erg tolerant tegenover alcoholgebruik. Alcoholgebruik is in onze maatschappij aanvaard. Dagelijks zijn er diverse gelegenheden waarin het gebruik van alcohol wordt aangemoedigd. Hoewel het gebruik van illegale drugs in onze maatschappij niet aanvaard wordt, staan sommige groepen er toch tolerant tegenover. De directe omgeving kan het alcohol- en druggebruik beïnvloeden. De sociale druk om te drinken of om drugs te gebruiken kan soms zeer groot zijn. Ook de opvoeding speelt een rol: wie opgroeit in een gezin waar veel gedronken wordt, kan die gewoonte overnemen. Of zich er net tegen afzetten en helemaal niet drinken. De ruimere omgeving en omstandigheden zijn van belang. Dat is niet alleen het gezin waar iemand opgroeit, maar ook bijvoorbeeld de buurt, scholing- en jobkansen, …

Concreet voorbeeld (Thomas)

Thomas is 24 jaar en woont pas alleen **(Mens)**. Iedere avond drinkt hij vijf glazen alcohol **(Middel)** bij het avondeten en voor de tv **(Milieu: alleen thuis)**.

Stefaan is 20 jaar en student **(Mens).** Hij lust graag bier **(Middel)**, maar op de meeste avonden drinkt hij niet. Alleen wanneer hij met vrienden naar een fuif gaat, durft hij al eens vijf glazen op één avond te drinken **(Milieu: met vrienden op fuif)**.

Bijlage C – spelbord zeeslag

Methodiek: Juridische zeeslag

	A	B	C	D	E	F	G	H	I
1									
2									
3									
4									
5									
6									
7									
8									
9									

Legende van schepen

1 vliegdekschip (5 vakjes)

1 slagschip (4 vakjes)

2 torpedojagers (3 vakjes)

Bijlage D – plattegrond van een uitgaanslocatie

Methodiek: Waar is dat feestje?

